

EUROPESE CENTRALE BANK

BANKENTOEZICHT

ECB-gids inzake het interne proces ter beoordeling van de kapitaaltoereikendheid (ICAAP)

BANKENTOEZICHT

November 2018

BANKTILLSYN BANKU UZRAUDZĪBA

BANKŪ PRIEŽIŪRA NADZÓR BANKOWY

VIGILANZA BANCARIA

BANKFELÜGYELET

BANKING SUPERVISION

SUPERVISION BANCAIRE BANČNI NADZOR

MAOIRSEACHT AR BHAINCÉIREACHT NADZOR BANAKA

BANKING SUPERVISION

PANGANDUSJÄRELEVALVE

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKOVNI DOHLED

БАНКОВ НАДЗОР BANKTILLSYN

BANKENAUF S ICHT

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ PANKKIVALVONTA

SUPRAVEGHERE BANCARĂ BANKOVÝ DOHL'AD

SUPERVIŽJONI BANKARJA

SUPERVISIÓN BANCARIA

BANKING SUPERVISION

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKENAUF S ICHT

Inhoudsopgave

1	Inleiding	2
1.1	Doel	3
1.2	Reikwijdte en evenredigheid	4
2	Principes	6
	Principe 1: het leidinggevend orgaan is verantwoordelijk voor de goede governance van het ICAAP	6
	Principe 2: het ICAAP is een integraal bestanddeel van het algehele beheerkader	8
	Principe 3: het ICAAP levert een fundamentele bijdrage aan de continuïteit van de instelling door haar kapitaaltoereikendheid vanuit verschillende perspectieven te waarborgen	14
	Principe 4: alle materiële risico's worden geïdentificeerd en in het ICAAP betrokken	28
	Principe 5: het interne kapitaal is van hoge kwaliteit en duidelijk gedefinieerd	32
	Principe 6: de risicokwantificeringsmethoden in het kader van het ICAAP zijn passend, consistent en onafhankelijk gevalideerd	34
	Principe 7: periodieke stresstests zijn erop gericht in ongunstige omstandigheden de kapitaaltoereikendheid te waarborgen	39
3	Lijst van termen	44
	Afkortingen	49

1 Inleiding

1. De diepte en hevigheid van financiële schokken worden vaak versterkt wanneer de banksector over onvoldoende kapitaal beschikt en de kwaliteit daarvan te wensen overlaat. Deze situatie deed zich voor in de recente financiële crisis, toen banken gedwongen waren in de meest ongunstige omstandigheden hun kapitaalpositie te herstellen. Anderzijds hielden banken voor veel risico's onvoldoende kapitaal aan, als gevolg van tekortkomingen bij het identificeren en beoordelen van risico's.¹ Daarom is het van het grootste belang de schokbestendigheid van individuele kredietinstellingen in stressperiodes te vergroten door te streven naar verbetering van hun toekomstgerichte interne processen ter beoordeling van de kapitaaltoereikendheid ('internal capital adequacy assessment processes' – ICAAP's), met inbegrip van uitgebreide stresstests en kapitaalplanning.
2. Het ICAAP speelt derhalve een sleutelrol bij het risicobeheer van kredietinstellingen. Van belangrijke instellingen ('significant institutions') binnen het Gemeenschappelijk Toezichtsmechanisme (Single Supervisory Mechanism – SSM) verwacht de ECB een ICAAP dat, overeenkomstig de bepalingen van artikel 73 van de Richtlijn kapitaalvereisten (Capital Requirements Directive – CRD IV)², prudent en conservatief is.³ De ECB is van oordeel dat een gedegen, effectief en alomvattend ICAAP een duidelijke beoordeling van de kapitaalrisico's omvat. Daarnaast dienen de risicogovernance en risico-escalatieprocessen goed gestructureerd te zijn op basis van een doordachte en grondige risicostrategie die is vertaald in een effectief systeem van risicolimieten.
3. Naar het oordeel van de ECB is een gedegen, effectief en alomvattend ICAAP gebaseerd op twee pijlers: het economische perspectief en het normatieve perspectief. Verwacht wordt dat beide perspectieven elkaar aanvullen en in wisselwerking met elkaar staan.
4. Het ICAAP speelt tevens een belangrijke rol bij de procedure voor prudentiële toetsing en evaluatie (Supervisory Review and Evaluation Process – SREP) van het SSM. Het wordt meegenomen bij alle SREP-beoordelingen en bij de

¹ Zie bijvoorbeeld het rapport van het Bazels Comité aan de G20 over zijn reactie op de financiële crisis, *The Basel Committee's response to the financial crisis: report to the G20*, Bazels Comité voor het Banktoezicht, oktober 2010.

² Richtlijn 2013/36/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende toegang tot het bedrijf van kredietinstellingen en het prudentieel toezicht op kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, tot wijziging van Richtlijn 2002/87/EG en tot intrekking van de Richtlijnen 2006/48/EG en 2006/49/EG (PB L 176 van 27.6.2013, blz. 338).

³ Artikel 73 van de CRD IV: "De instellingen beschikken over solide, doeltreffende en alomvattende strategieën en processen aan de hand waarvan zij doorlopend kunnen nagaan of, en ervoor kunnen zorgen dat, de hoogte, samenstelling en verdeling van het interne kapitaal nog aansluiten op de aard en omvang van hun huidige en mogelijke toekomstige risico's."

vaststelling van Pijler 2-kapitaal overeenkomstig de EBA-richtsnoeren inzake gemeenschappelijke procedures en methoden voor de SREP⁴.

5. Bij de SREP wordt er rekening mee gehouden dat een goed ICAAP de onzekerheid van de instelling – en van haar toezichthouders – omtrent de huidige en mogelijke toekomstige risico's van de instelling vermindert. Een goed ICAAP versterkt het vertrouwen van de toezichthouder in het vermogen van de instelling haar activiteiten voort te zetten door een toereikende kapitaalpositie in stand te houden en door haar risico's effectief te beheeren. Dit vergt van de instelling dat zij er op toekomstgerichte wijze voor zorgt dat alle materiële risico's worden geïdentificeerd, effectief worden beheerd (gebruikmakend van een passende combinatie van kwantificering en beheersingsmaatregelen) en worden gedekt door qua omvang en kwaliteit toereikend kapitaal.

1.1 Doel

6. Met deze ECB-gids inzake het ICAAP (de "Gids") wil de ECB duidelijkheid verschaffen over haar opvattingen omtrent de ICAAP-vereisten die uit artikel 73 van de CRD IV voortvloeien. Met de Gids wil de ECB instellingen ondersteunen bij de versterking van hun ICAAP's en het gebruik van best practices bevorderen, door nader toe te lichten welke verwachtingen de ECB heeft omtrent het ICAAP, resulterend in consistentere en effectievere toezicht.
7. De Gids bevat zeven principes die zijn afgeleid van de CRD IV-bepalingen omtrent het ICAAP en waarmee, in het kader van de SREP, bij de beoordeling van het ICAAP van een instelling onder meer rekening wordt gehouden. In het kader van de dialoog tussen instelling en toezichthouder zal ook in gesprekken met individuele instellingen aan deze principes worden gerefereerd.
8. De Gids is niet bedoeld om enig toepasselijk recht tot uitvoering van artikel 73 van de CRD IV te vervangen of teniet te doen. Voor zover de Gids niet overeenkomt met het toepasselijk recht, geldt het toepasselijk recht. De Gids is bedoeld als een praktisch instrument dat periodiek wordt geactualiseerd op basis van nieuwe ontwikkelingen en ervaringen. Hierdoor zullen de in deze Gids uiteengezette principes en verwachtingen zich in de loop van de tijd ontwikkelen. Het document zal worden geëvalueerd in het licht van de doorlopende ontwikkeling van het beleid en de methoden die in het Europees banktoezicht worden gebruikt, ontwikkelingen in de internationale en Europese regelgeving, en bijvoorbeeld nieuwe gezaghebbende interpretaties van relevante richtlijnen en verordeningen door het Hof van Justitie van de Europese Unie.

⁴ Zie (EBA/GL/2014/13) van 19 juli 2018, paragraaf 349-350 en 354. In paragraaf 349 wordt gesteld: "Bevoegde autoriteiten bepalen additionele eigenvermogensvereisten per afzonderlijk risico en maken daarvoor gebruik van hun eigen oordeel als toezichthouder", daarbij ondersteund door diverse informatiebronnen.

9. In deze Gids wordt een op principes gebaseerde benadering gevolgd, waarbij de nadruk ligt op bepaalde aspecten die vanuit het perspectief van de toezichthouder belangrijk zijn. De Gids is niet bedoeld als een complete leidraad betreffende alle aspecten die voor een gedegen ICAAP relevant zijn. De instelling blijft zelf verantwoordelijk voor de implementatie van een ICAAP dat toereikend is in het licht van de omstandigheden waarin de individuele instelling verkeert. De ECB beoordeelt de ICAAP's van instellingen op individuele basis.
10. Instellingen worden aangemoedigd om naast deze Gids, en naast het relevante recht van de Unie en nationaal recht, rekening te houden met andere voor het ICAAP relevante publicaties van de EBA⁵ en internationale fora zoals het Bazels Comité voor het Banktoezicht (Basel Committee on Banking Supervision – BCBS) en de Raad voor Financiële Stabiliteit (Financial Stability Board – FSB). Daarbij dienen instellingen rekening te houden met alle aan hen gerichte aanbevelingen die met het ICAAP verband houden, zoals aanbevelingen die uit de SREP voortvloeien, bijvoorbeeld met betrekking tot goede governance, risicobeheer en beheersingsmaatregelen.

1.2 Reikwijdte en evenredigheid

11. Deze Gids is relevant voor elke kredietinstelling die als een belangrijke onder toezicht staande entiteit, zoals vermeld in artikel 2, punt 16 van de GTM-kaderverordening⁶, wordt aangemerkt. In hoeverre artikel 73 van de CRD IV van toepassing is op de reikwijdte van het ICAAP wordt bepaald door artikel 108 van de CRD IV. Aangezien artikel 73 van de CRD IV een minimumharmonisatiebepaling is, en EU-lidstaten de omzetting daarvan in hun nationale regelgeving verschillend hebben uitgevoerd, bestaat er een grote verscheidenheid aan ICAAP-werkwijzen en -vereisten voor het toezicht op kredietinstellingen tussen de deelnemende lidstaten.
12. De ECB heeft samen met de nationale bevoegde autoriteiten (NBA's) ICAAP-principes ontwikkeld. Deze principes beogen door de ontwikkeling van gemeenschappelijke methoden op dit belangrijke toezichtsgebied te bevorderen.
13. Het ICAAP is bovenal een intern proces, en instellingen blijven zelf verantwoordelijk voor de evenredige en geloofwaardige uitvoering ervan. Krachtens artikel 73 van de CRD IV dienen ICAAP's in verhouding te staan tot

⁵ In dit verband zijn met name van belang: de EBA-Richtsnoeren inzake interne governance (EBA/GL/2017/11); de Richtsnoeren inzake stresstests (GL/32) van het Comité van Europese banktoezichthouders (CEBS) en de (nog niet gepubliceerde) opvolger daarvan; en de "Guidelines on the management of concentration risk under the supervisory review process" (GL 31) van het CEBS.

⁶ Verordening (EU) Nr. 468/2014 van de Europese Centrale Bank van 16 april 2014 tot vaststelling van een kader voor samenwerking binnen het Gemeenschappelijk Toezichtsmechanisme tussen de Europese Centrale Bank en nationale bevoegde autoriteiten en met nationale aangewezen autoriteiten (GTM-kaderverordening) (ECB/2014/17) (PB L 141 van 14.5.2014, blz. 1).

de aard, schaal en complexiteit van de werkzaamheden van de desbetreffende instelling.

14. De in de Gids uiteengezette principes dienen uitsluitend als uitgangspunt voor de dialoog tussen toezichthouder en kredietinstelling. Derhalve dienen ze niet als alomvattend te worden beschouwd, in de zin dat ze alle aspecten ondervangen die noodzakelijk zijn om een gedegen, effectief en alomvattend ICAAP te implementeren en te gebruiken. Het is de verantwoordelijkheid van de instelling de alomvattendheid en evenredigheid van haar ICAAP ten aanzien van de aard, schaal en complexiteit van haar activiteiten steeds te garanderen, en er daarbij rekening mee te houden dat het evenredigheidsbeginsel niet zodanig mag worden toegepast dat de effectiviteit van het ICAAP wordt ondermijnd.

2 Principes

Principe 1: het leidinggevend orgaan is verantwoordelijk voor de goede governance van het ICAAP

- (i) Met het oog op de belangrijke rol die het ICAAP voor de instelling speelt, verwacht de ECB dat het leidinggevend orgaan alle belangrijke elementen van het ICAAP goedkeurt en dat dit tot uiting komt in de wijze waarop de interne governance voor het leidinggevend orgaan is geregeld, namelijk overeenkomstig de nationale regelgeving en in lijn met het toepasselijke Unierecht en de toepasselijke EBA-richtsnoeren. Van het leidinggevend orgaan, het senior management en de relevante comités wordt verwacht dat zij het ICAAP effectief en kritisch bespreken.
- (ii) Van het leidinggevend orgaan wordt verwacht dat het elk jaar zijn beoordeling van de kapitaaltoereikendheid van de instelling geeft, ondersteund door de ICAAP-uitkomsten en andere relevante informatie, door een duidelijke en beknopte verklaring op te stellen en te ondertekenen, de zogenoemde kapitaaltoereikendheidsverklaring ('capital adequacy statement' – CAS).
- (iii) Het leidinggevend orgaan draagt de algehele verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het ICAAP. In dit verband wordt van het leidinggevend orgaan verwacht dat het een ICAAP-governancekader goedkeurt met daarin duidelijk en transparant toegewezen verantwoordelijkheden, waarbij rekening wordt gehouden met de ingestelde functiescheiding. Verwacht wordt dat het governancekader een duidelijke benadering met betrekking tot de periodieke interne toetsing en validatie van het ICAAP omvat.

Het leidinggevend orgaan keurt de belangrijkste elementen van het ICAAP goed

15. De ECB gaat ervan uit dat het leidinggevend orgaan de kapitaaltoereikendheidsverklaring opstelt en ondertekent en de belangrijkste elementen van het ICAAP goedkeurt, bijvoorbeeld:
 - het governancekader;
 - het interne documentatiekader;
 - de kring van de inbegrepen entiteiten, het risico-identificatieproces, en de interne risico-inventarisatie en -taxonomie, waarbij de omvang van de materiële risico's en de kapitaaldekking van die risico's wordt weergegeven;

- de methoden voor kwantificering van risico's,⁷ waaronder (op hoofdlijnen) de aannames en parameters bij het meten van risico's (bv. de tijdshorizon, diversificatieaannames en betrouwbaarheidsniveaus), ondersteund door betrouwbare gegevens en gedegen systemen voor gegevensaggregatie;
 - de voor het beoordelen van de kapitaaltoereikendheid gebruikte benadering (met inbegrip van het kader voor stresstests en een duidelijke definitie van kapitaaltoereikendheid).
16. Het leidinggevend orgaan bestaat uit een toezichhoudende functie en een bestuursfunctie; deze functies kunnen verenigd zijn in één orgaan of door twee afzonderlijke organen worden vervuld. Welke belangrijke elementen van het ICAAP door welke functie worden goedgekeurd, is afhankelijk van de wijze waarop de instelling haar interne governance heeft geregeld. De ECB zal dit uitleggen overeenkomstig de nationale regelgeving en in lijn met het toepasselijke Unierecht en de toepasselijke EBA-richtsnoeren⁸.

Interne toetsing en validatie

17. Volgens artikel 73 van de CRD IV wordt het ICAAP "op gezette tijden intern tegen het licht gehouden". De ECB gaat ervan uit dat hierbij rekening wordt gehouden met zowel kwalitatieve als kwantitatieve aspecten, waaronder bijvoorbeeld het gebruik van de ICAAP-uitkomsten, het kader voor stresstests, risico-identificatie en het proces van gegevensaggregatie, met inbegrip van evenredige validatieprocessen voor de gebruikte interne risicokwantificeringsmethoden.
18. In dit verband wordt van de instelling verwacht dat ze over toereikend beleid en toereikende processen voor interne toetsing beschikt. De ECB gaat ervan uit dat het verrichten van de toetsingen de verantwoordelijkheid is van de drie verdedigingslijnes, bestaand uit de business lines en de onafhankelijke interne beheersingsfuncties (risicobeheer, compliance en interne audit), in overeenstemming met hun respectieve rollen en verantwoordelijkheden.⁹
19. De ECB verwacht dat er sprake is van een vastgesteld proces dat waarborgt dat het ICAAP proactief wordt aangepast indien er materiële veranderingen optreden. Hierbij kan gedacht worden aan nieuwe markten die worden betreden, nieuwe diensten of producten die worden verleend of aangeboden, of veranderingen in de structuur van de groep¹⁰ of het financiële conglomeraat.

⁷ De ICAAP-gids schrijft geen bepaalde methode voor risicokwantificering voor. Dit wordt nader toegelicht in de paragraaf betreffende de "Keuze van risicokwantificeringsmethoden" bij principe 6.

⁸ Zie overweging 56 en punt 7 tot en met 9 van artikel 3, lid 1, van de CRD IV en Titel II van de EBA-richtsnoeren inzake interne governance (EBA/GL/2017/11).

⁹ De respectieve taken van de betrokken functies zijn beschreven in de EBA-richtsnoeren voor interne governance (EBA/GL/2017/11).

¹⁰ In deze Gids verwijst de term "instelling" waar van toepassing ook naar groepen, conglomeraten of subgroepen, overeenkomstig artikel 108 van de CRD IV.

20. De ECB gaat ervan uit dat de ICAAP-uitkomsten en -aannames worden onderworpen aan een toereikende interne toetsing, die bijvoorbeeld kapitaalplanning, scenario's en de kwantificering van risico's omvat. In hoeverre deze toetsing eerder kwantitatief dan kwalitatief moet zijn, hangt af van de aard van het beoordeelde element. De ECB verwacht dat bij de toetsing voldoende rekening wordt gehouden met de grenzen en beperkingen die eigen zijn aan de gebruikte methodieken, de onderliggende aannames en de inputgegevens die gebruikt zijn om het risico te kwantificeren.
21. Doel van de toetsing is te onderzoeken of de interne processen, de gekozen methodieken en de aannames gedegen uitkomsten hebben opgeleverd ("back-test") en of ze in het licht van de huidige situatie en toekomstige ontwikkelingen nog steeds geschikt zijn. De ECB gaat ervan uit dat de uitkomst van de toetsing grondig wordt beoordeeld, gedocumenteerd en aan het senior management en het leidinggevend orgaan gerapporteerd. De ECB verwacht bij eventueel geconstateerde zwakke punten dat effectieve vervolgmaatregelen tot snelle correctie van de bevindingen zullen leiden.

Kapitaaltoereikendheidsverklaring

22. In de kapitaaltoereikendheidsverklaring verstrekt het leidinggevend orgaan zijn beoordeling van de kapitaaltoereikendheid van de instelling en de belangrijkste argumenten ter ondersteuning daarvan, ondersteund met informatie die het als relevant beschouwt, waaronder de ICAAP-uitkomsten. De ECB is van oordeel dat uit een gedegen kapitaaltoereikendheidsverklaring blijkt dat het leidinggevend orgaan een goed inzicht heeft in zowel de kapitaaltoereikendheid van de entiteit, als de belangrijkste factoren en kwetsbaarheden die hierbij een rol spelen, de belangrijkste ICAAP-inputs en -outputs, de parameters en processen die aan het ICAAP ten grondslag liggen, en de samenhang van het ICAAP met de strategische plannen van de entiteit.
23. De ECB gaat ervan uit dat de instelling vaststelt wie bevoegd is namens het leidinggevend orgaan de kapitaaltoereikendheidsverklaring te ondertekenen, en dat zij dit doet in het licht van nationale regelgeving en de relevante prudentiële vereisten en richtsnoeren.¹¹

Principe 2: het ICAAP is een integraal bestanddeel van het algehele beheerkader

- (i) Op grond van artikel 73 van de CRD IV verwacht de ECB van de instelling dat zij over solide, doeltreffende en alomvattende strategieën en processen beschikt, aan de hand waarvan zij kan nagaan of, en ervoor kan zorgen dat, het

¹¹ De EBA-richtsnoeren inzake interne governance (EBA/GL/2017/11) bevatten een nadere beschrijving van de verdeling van taken en verantwoordelijkheden tussen de toezichhoudende functie en de bestuursfunctie van het leidinggevend orgaan.

kapitaal aansluit op de aard en omvang van de huidige en mogelijke toekomstige risico's.

- (ii) Naast een toereikend kwantitatief kader voor het beoordelen van de kapitaaltoereikendheid is er een kwalitatief kader nodig om ervoor te zorgen dat de toereikendheid van het kapitaal actief wordt beheerd. Hieronder valt het monitoren van kapitaaltoereikendheidsindicatoren voor het tijdig identificeren en analyseren van mogelijke bedreigingen, waarbij praktische conclusies worden getrokken en preventieve maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat zowel het eigen vermogen ('own funds') als het interne kapitaal toereikend blijven.¹²
- (iii) De ECB gaat ervan uit dat de kwantitatieve en kwalitatieve aspecten van het ICAAP met elkaar in overeenstemming zijn, evenals met de bedrijfsstrategie en de risicobereidheid van de instelling. De ECB verwacht dat het ICAAP geïntegreerd is in de bedrijfs-, besluitvormings- en risicobeheerprocessen van de instelling. Verwacht wordt dat het ICAAP een consistent en samenhangend geheel vormt, binnen de gehele groep.
- (iv) Van instellingen wordt verwacht dat ze beschikken over een gedegen en effectieve ICAAP-architectuur en over documentatie omtrent de wisselwerking tussen de ICAAP-elementen en de integratie van het ICAAP in het algehele beheerkader van de instelling.
- (v) Er wordt van uitgegaan dat het ICAAP de strategische besluitvorming ondersteunt en daarnaast in operationele zin ervoor zorgt dat de instelling op doorlopende basis over voldoende kapitaal beschikt, waarbij een passende verhouding tussen risico's en opbrengsten wordt gestimuleerd. Verwacht wordt dat alle methoden en processen voor het sturen van de kapitaaltoereikendheid, die de instelling als onderdeel van het operationele of strategische beheerproces betreffende de kapitaaltoereikendheid gebruikt, worden goedgekeurd, grondig worden geëvalueerd, en correct in het ICAAP en de daarop betrekking hebbende documentatie worden opgenomen.

Het ICAAP als integraal bestanddeel van het beheerkader van een instelling

- 24. Met het oog op het analyseren van de kapitaaltoereikendheid en het in stand houden van voldoende kapitaal om de risico's van de instelling te dekken,¹³ gaat de ECB ervan uit dat de interne processen en regelingen ervoor zorgen dat de kwantitatieve analyse van de risico's, als weergegeven in het ICAAP, geïntegreerd zijn in alle materiële bedrijfsactiviteiten en besluiten.

¹² Zie principe 5 voor een beschrijving van het begrip 'intern kapitaal'.

¹³ De algemene verwachtingen omtrent het kwantitatieve deel van het ICAAP worden bij principe 3 toegelicht.

25. Deze integratie kan worden bereikt door het ICAAP bijvoorbeeld te gebruiken bij de strategische planning op groepsniveau, het bewaken van de kapitaaltoereikendheidsindicatoren voor het tijdig identificeren en beoordelen van mogelijke bedreigingen, het trekken van praktische conclusies en nemen van preventieve maatregelen, het vaststellen van de kapitaalallocatie, en het waarborgen van de doorlopende effectiviteit van het risicobereidheidskader ('risk appetite framework' – RAF).
26. Verwacht wordt dat bij het besluitvormingsproces op het ICAAP gebaseerde, voor risico aangepaste prestatie-indicatoren¹⁴ worden gebruikt, en bijvoorbeeld ook bij het bepalen van de variabele beloning of bij het bespreken van activiteiten en risico's op alle niveaus van de organisatie, waaronder in ALM-comités ('asset-liability management committees'), risicocomités en vergaderingen van het leidinggevend orgaan.

De algehele ICAAP-architectuur

27. Het leidinggevend orgaan is verantwoordelijk voor het in stand houden van een gedegen en effectieve algehele ICAAP-architectuur. Hierbij zorgt het ervoor dat de verschillende elementen van het ICAAP een samenhangend geheel vormen en dat het ICAAP een integrerend bestanddeel is van het algehele beheerkader van de instelling. De ECB verwacht dat de instelling duidelijk zicht heeft op de wijze waarop deze elementen op consistente wijze worden geïntegreerd in een effectief totaalproces dat de instelling in staat stelt de kapitaaltoereikendheid in de loop van de tijd te handhaven.
28. In dit verband wordt van de instelling verwacht dat zij als onderdeel van haar ICAAP-documentatie over een beschrijving van de algehele ICAAP-architectuur beschikt, waaronder bijvoorbeeld een overzicht van de belangrijkste elementen van het ICAAP, de wijze waarop deze met elkaar samenhangen, de wijze waarop het ICAAP is geïntegreerd in de werking van de instelling en de wijze waarop de uitkomsten binnen de instelling worden gebruikt. Verwacht wordt dat deze beschrijving van de ICAAP-architectuur een toelichting (op hoofdlijnen) op de structuur van het ICAAP bevat, en op de wijze waarop de ICAAP-uitkomsten bij de besluitvorming worden gebruikt, evenals de verbanden tussen bijvoorbeeld de bedrijfsstrategie en de risicostrategie, kapitaalplannen, risico-identificatieprocessen, de risicobereidheidsverklaring, limietsystemen, methoden voor risicokwantificering, het stresstestprogramma, en managementrapportages.

¹⁴ Voorbeelden van zulke indicatoren zijn te vinden in de EBA-richtsnoeren betreffende een beheerst beloningsbeleid overeenkomstig artikel 74, lid 3, en artikel 75, lid 2, van Richtlijn 2013/36/EU en openbaarmaking overeenkomstig artikel 450 van Verordening (EU) nr. 575/2013 (EBA/GL/2015/22)

Managementrapportages

29. Het ICAAP is een continu proces. De ECB gaat ervan uit dat de instelling de ICAAP-uitkomsten (zoals de ontwikkeling van materiële risico's, kernindicatoren, enzovoort) met een passende frequentie in haar interne rapportages aan verschillende managementniveaus integreert. De verwachting is dat er ten minste elk kwartaal aan het leidinggevend orgaan wordt gerapporteerd, maar afhankelijk van de omvang, complexiteit, het bedrijfsmodel en de soorten risico's van de instelling zou er wellicht vaker gerapporteerd dienen te worden om tijdige beheeracties te waarborgen.
30. De ECB gaat ervan uit dat de ICAAP-uitkomsten met betrekking tot de risicokwantificering en kapitaalallocatie na goedkeuring een belangrijke prestatie maatstaf en een streefwaarde worden waartegen de financiële en andere uitkomsten van elke risico nemende divisie worden afgezet. Verwacht wordt dat dit wordt ondersteund door de implementatie van een gedegen ICAAP-governancekader en een gedegen ICAAP-architectuur, zoals beschreven bij principe 1.

Het ICAAP en het risicobereidheidskader¹⁵

31. De ECB gaat ervan uit dat in het risicobereidheidskader wordt vastgelegd hoe de wisselwerking is tussen het risicobereidheidskader en andere strategische processen, zoals het ICAAP, het ILAAP, het herstelplan en het remuneratiekader, in overeenstemming met de Toezichtsverklaring van het SSM inzake governance en risicobereidheid. De ECB verwacht een goed ontwikkeld risicobereidheidskader, dat tot uitdrukking wordt gebracht in de risicobereidheidsverklaring, nauw samenhangt met het ICAAP, en dat een hoeksteen vormt van gedegen risico- en kapitaalbeheer.
32. De ECB gaat ervan uit dat de instelling in de risicobereidheidsverklaring duidelijk en ondubbelzinnig uiteenzet wat haar standpunt en voorgenomen acties zijn met betrekking tot de risico's waaraan de instelling blootstaat, e.e.a. in lijn met de bedrijfsstrategie van de instelling. Verwacht wordt dat de verklaring vooral ingaat op de beweegredenen voor het nemen of vermijden van bepaalde (soorten van) risico's of voor het ondernemen of vermijden van activiteiten in bepaalde producten of regio's.
33. Verwacht wordt dat het totale risicoprofiel van de instelling uiteindelijk wordt beperkt en bepaald door het groepsbrede risicobereidheidskader en de implementatie daarvan. Bovendien vormt het risicobereidheidskader een cruciaal element bij het ontwikkelen en implementeren van de strategie van de instelling. Door middel van het risicobereidheidskader wordt op gestructureerde wijze een verband gelegd tussen de risico's die de instelling neemt en de

¹⁵ Voor nadere toelichting en handreikingen, zie de *Toezichtsverklaring van het SSM inzake governance en risicobereidheid*, ECB, juni 2016 en de *Principles for An Effective Risk Appetite Framework*, FSB, november 2013.

kapitaaltoereikendheid en de strategische doelstellingen van de instelling. De ECB verwacht van de instelling dat zij als onderdeel van het risicobereidheidskader haar managementbuffers bepaalt en daarmee rekening houdt.

34. Verwacht wordt dat de instelling duidelijk toelicht op welke wijze het ICAAP de implementatie en de monitoring van haar strategie en risicobereidheid ondersteunt, en hoe die ondersteuning haar in de praktijk in staat stelt binnen de overeengekomen en in de risicobereidheidsverklaring vastgestelde risicogrenzen te opereren. Ter facilitering van gedegen en effectief risicobeheer wordt van de instelling verwacht dat zij de ICAAP-uitkomsten gebruikt bij het opzetten van een effectief risicobewakings- en risicorapportagesysteem en een voldoende fijnmazig limietensysteem (met inbegrip van doeltreffende escalatieprocedures). Via het limietensysteem worden specifieke limieten aan bijvoorbeeld individuele risico's, deelrisico's, entiteiten en bedrijfsonderdelen toegekend, wat helpt de risicobereidheidsverklaring van de groep te operationaliseren.

Samenhang tussen ICAAP's en herstelplannen

35. Het doel van een herstelplan is maatregelen te bieden die de instelling moet nemen om haar financiële positie na een aanzienlijke verslechtering te herstellen. Aangezien onvoldoende kapitaal een van de belangrijkste bedreigingen voor de continuïteit/levensvatbaarheid van een instelling vormt, verwacht de ECB dat het ICAAP en het herstelplan deel uitmaken van hetzelfde continue proces van risicobeheersing. Waar het ICAAP is gericht op continuïteitsbehoud van een instelling (binnen haar strategie en beoogd bedrijfsmodel), worden in herstelplannen de maatregelen (waaronder buitengewone maatregelen) uiteengezet waarmee de instelling haar financiële positie na een significante verslechtering beoogt te herstellen.
36. Dat betekent dat van instellingen consistentie en samenhang wordt verwacht tussen enerzijds hun ICAAP en anderzijds hun herstelplan en -maatregelen (bv. drempels voor vroege waarschuwingssignalen, herstelindicatoren, escalatieprocedures en mogelijke beheeracties¹⁶). Bovendien wordt verwacht dat zij potentiële ICAAP-beheeracties met een materiële impact onverwijld in het herstelplan opnemen en vice versa, zodat de processen en de informatie in de bijbehorende documenten consistent en actueel zijn.

Consistentie en samenhang bij groepen

37. De ECB verwacht dat het ICAAP de kapitaaltoereikendheid op de relevante consolidatieniveaus en voor de relevante entiteiten binnen de groep waarborgt,

¹⁶ Wanneer er echter verschillen bestaan tussen het ICAAP en de herstelplanning wat betreft de onderliggende principes kunnen de verwachtingen ten aanzien van de beheeracties uiteenlopen.

zoals vereist in artikel 108 van de CRD IV. Om voor de verschillende entiteiten van de groep de kapitaaltoereikendheid te kunnen beoordelen en ervoor te zorgen dan deze entiteiten over voldoende kapitaal blijven beschikken, is het van belang dat de strategieën, managementprocessen en de toegepaste methoden en aannames voor het kwantificeren van het kapitaal consistent zijn voor de desbetreffende entiteiten.

38. Waar nationale bepalingen of richtsnoeren omtrent het ICAAP voor bepaalde entiteiten of subgroepen afwijken, kunnen voor de implementatie daarvan op die niveaus binnen de (sub)groep tot op zekere hoogte afwijkende benaderingen nodig zijn. Van instellingen wordt echter verwacht dat zij ervoor zorgen dat dit de effectiviteit en consistentie van het ICAAP op alle relevante niveaus, niet in de weg staat, met speciale aandacht voor het groepsniveau. Van de instelling wordt verder verwacht dat zij tevens een conservatieve en prudente beoordeling maakt van mogelijke belemmeringen bij de overdraagbaarheid van kapitaal binnen de groep, en dat zij hiermee in het ICAAP rekening houdt.

Voorbeeld 2.1:

Samenhang tussen het ICAAP en het herstelplan

Om de algehele samenhang van herstel- en ICAAP-maatregelen te garanderen, wordt van instellingen verwacht dat zij in hun ICAAP's en herstelplannen consistentie betrachten over het gehele spectrum van potentiële kapitaaleffecten en bijbehorende beheeracties. Dit betekent meer in het bijzonder dat bijvoorbeeld wordt verwacht dat in het ICAAP consequent kapitaalindicatoren worden opgenomen die in het herstelplan worden gebruikt om aanzienlijke, feitelijke en waarschijnlijke, toekomstige verslechtingen op te sporen in de kwaliteit en kwantiteit van het kapitaal. Meer in het bijzonder wordt verwacht dat kapitaalniveaus onder normale omstandigheden met behulp van het ICAAP zodanig worden beheerd dat een prudente marge boven de in het herstelplan opgenomen drempelwaarden voor kapitaalindicatoren¹⁷ wordt aangehouden.

Bovendien wordt samenhang verwacht tussen de beheermaatregelen in het ICAAP en het herstelplan: wanneer een instelling uitgaat van dezelfde beheermaatregelen in zowel het herstelplan als het ICAAP, kan dit ertoe leiden dat bij de berekening van het algehele vermogen tot herstel de effectiviteit van de herstel mogelijkheden wordt overschat als sommige herstel mogelijkheden al in het kader van het ICAAP zijn gebruikt. Om te voorkomen dat herstel mogelijkheden en beheermaatregelen uit hoofde van het ICAAP elkaar overlappen en dus mogelijk "dubbel geteld" worden, wordt verwacht dat beheermaatregelen van materieel belang die op grond van het ICAAP worden genomen, onverwijld worden vertaald in een herbeoordeling van de haalbaarheid en effectiviteit van de herstel mogelijkheden uit het herstelplan.¹⁸

¹⁷ Nadere informatie hierover is te vinden in de EBA-richtsnoeren inzake de minimumlijst van kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren voor herstelplannen (EBA/GL/2015/02).

¹⁸ Zie ook het *Report on recovery plans* van de ECB van juli 2018.

Zo kan het feit dat een instelling op grond van haar ICAAP al kapitaal heeft aangetrokken in een situatie die niet onder het herstelplan valt, grote invloed hebben op haar mogelijkheden om in een herstelsituatie kapitaal aan te trekken. Dit kan gevolgen hebben voor de aard en omvang van het extra kapitaal dat kan worden aangetrokken, maar ook voor de specificatie van de uitgiftevoorwaarden. Een ander voorbeeld zijn beheermaatregelen in verband met risicovermindering. Bepaalde activa die bijvoorbeeld op grond van het ICAAP worden verkocht in een situatie die geen herstelsituatie is, kunnen op een later tijdstip niet nogmaals verkocht worden. Met andere woorden: deze maatregel is niet langer een realistische herstelmogelijkheid.

Een ander verband tussen ICAAP's en herstelplannen zijn omgekeerde stresstests. Van instellingen wordt verwacht dat zij dit instrument gebruiken als onderdeel van hun ICAAP, om te beoordelen in welke scenario's zij in een situatie zouden geraken waarin hun vermogen om hun voorgenomen bedrijfsmodel (en dus de doelen van hun ICAAP) na te streven, zou worden bedreigd. In de context van de herstelplannen dienen omgekeerde stress tests "te worden overwogen als uitgangspunt voor de uitwerking van scenario's die alleen maar leiden tot 'bijna falen', dat wil zeggen dat ze ertoe zouden leiden dat het bedrijfsmodel van een instelling of groep niet langer levensvatbaar zou zijn, tenzij de herstelacties met succes worden uitgevoerd."¹⁹ Bovendien zouden de scenario's in zowel ICAAP's als herstelplannen gebaseerd moeten zijn op gebeurtenissen die met name relevant zijn voor de instellingen en gericht zijn op hun belangrijkste kwetsbaarheden.

Principe 3: het ICAAP levert een fundamentele bijdrage aan de continuïteit van de instelling door haar kapitaaltoereikendheid vanuit verschillende perspectieven te waarborgen

- (i) Het ICAAP speelt een grote rol bij het handhaven van de continuïteit van de instelling door een toereikende kapitaalpositie te waarborgen. In dit kader wordt van de instelling verwacht dat zij naar evenredigheid een ICAAP uitvoert dat prudent en conservatief is en twee elkaar aanvullende interne perspectieven integreert.
- (ii) Van de instelling wordt verwacht dat zij een normatief perspectief implementeert. Dit komt neer op een analyse van de capaciteit van de instelling om gedurende meerdere jaren te voldoen aan alle met het kapitaal samenhangende eisen en verplichtingen vanuit de wet- en regelgeving en de toezichthouder en om op de middellange termijn op doorlopende basis aan andere externe financiële beperkingen het hoofd te bieden. Hiertoe behoort een evaluatie van een geloofwaardig basisscenario en toereikende, op de instelling afgestemde ongunstige scenario's, waarmee ook in de

¹⁹ Zie paragraaf 11 van de EBA-richtsnoeren voor de reeks scenario's die moeten worden gebruikt in herstelplannen (EBA/GL/2014/06).

meerjarenkapitaalplanning rekening is gehouden en die in overeenstemming zijn met de doelen die de instelling in haar plannen heeft opgenomen.

- (iii) De ECB gaat ervan uit dat het normatieve perspectief wordt aangevuld met een economisch perspectief, op grond waarvan de instelling alle materiële risico's die tot economische verliezen kunnen leiden of het interne kapitaal kunnen doen afnemen, identificeert en kwantificeert. Vanuit dit economisch perspectief wordt van de instelling verwacht dat zij ervoor zorgt dat haar risico's in voldoende mate door intern kapitaal worden gedekt, conform het eigen concept van de toereikendheid van het interne kapitaal.
- (iv) De ECB gaat ervan uit dat beide perspectieven met elkaar in wisselwerking staan en in alle belangrijke bedrijfsactiviteiten en -beslissingen worden geïntegreerd, zoals uiteengezet bij principe 2.

Doel: aan de continuïteit van de instelling bijdragen

- 39. Het ICAAP heeft tot doel vanuit kapitaalperspectief bij te dragen aan de continuïteit van de instelling door te waarborgen dat deze over voldoende kapitaal beschikt om haar risico's te dragen, verliezen te absorberen en een duurzame strategie te volgen, zelfs tijdens een langdurige periode van ongunstige ontwikkelingen. Verwacht wordt dat de instelling dit continuïteitsdoel tot uiting laat komen in haar risicobereidheidskader (als beschreven bij principe 2), dat zij het ICAAP-kader gebruikt voor een herbeoordeling van de risicobereidheid en tolerantiedrempels in het licht van haar algehele kapitaalbeperkingen en dat zij daarin ook haar risicoprofiel en kwetsbaarheden betreft.
- 40. De ECB gaat ervan uit dat de instelling binnen deze kapitaalbeperkingen managementbuffers vaststelt²⁰ die de wettelijke en door de toezichthouders vastgestelde minima²¹ en de behoefte aan intern kapitaal te boven gaan, teneinde een duurzaam nastreven van haar strategie mogelijk te maken. Van de instelling wordt verwacht dat zij bij haar streven naar afdoende managementbuffers voor de middellange tijdshorizon rekening houdt met bijvoorbeeld de verwachtingen van de markten, van beleggers en tegenpartijen, mogelijke uitkeringsbeperkingen voortvloeiend uit het maximaal uitkeerbare bedrag ('maximum distributable amount' – MDA), en de mate waarin het bedrijfsmodel afhankelijk is van het vermogen bonussen, dividenden en vergoedingen over aanvullende tier 1-instrumenten (AT1) uit te keren. Er wordt bovendien verwacht dat de managementbuffers niet alleen rekening houden

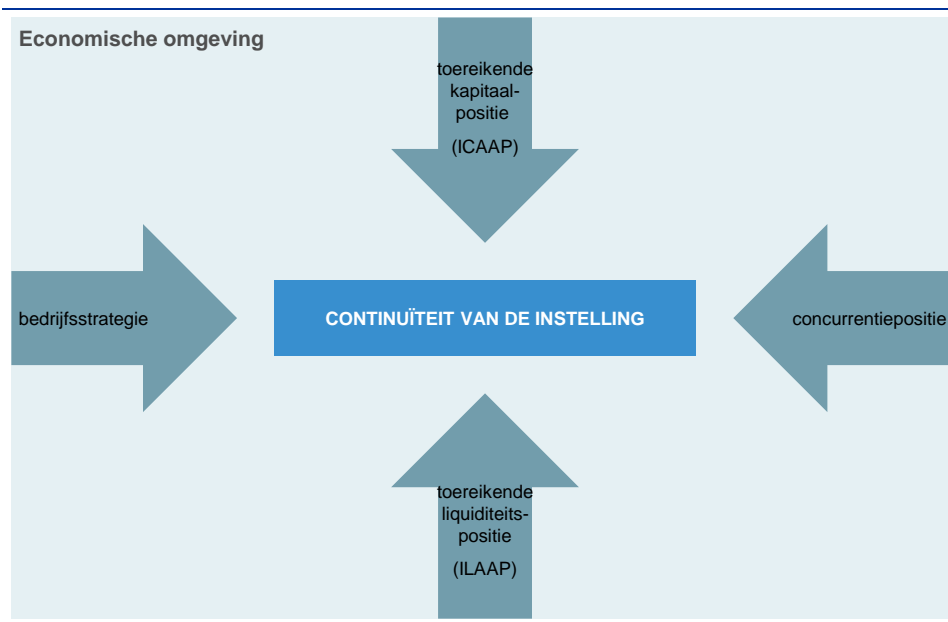
²⁰ In deze gids hebben managementbuffers geen betrekking op beschikbaar kapitaal ("financiële ruimte"), maar weerspiegelen ze de omvang van het kapitaal dat de instelling denkt te moeten aanhouden om een duurzaam nastreven van haar bedrijfsmodel mogelijk te maken.

²¹ Het concept van de managementbuffer betekent echter niet dat er nieuwe minimum kapitaalvereisten worden gesteld boven op de bestaande wettelijke minima. Hoewel er over het algemeen van wordt uitgegaan dat de managementbuffers groter zijn dan nul, kan een instelling, afhankelijk van het vastgestelde scenario, in theorie ook aanvoeren dat een duurzaam nastreven van haar bedrijfsmodel met een managementbuffer van nul wel degelijk mogelijk is.

met zulke externe beperkingen, maar bijvoorbeeld ook de onzekerheid omtrent de projecties van de kapitaalratio's en de eventueel daaruit voortvloeiende fluctuaties in de kapitaalratio's verminderen, de risicobereidheid van de instelling weerspiegelen en enige flexibiliteit in de bedrijfsbeslissingen mogelijk maken.

Figuur 1

Het ICAAP draagt bij aan de continuïteit van de instelling

De figuren en afmetingen zijn uitsluitend bedoeld ter illustratie.

Normatief intern perspectief

41. Het normatieve perspectief is een meerjarige beoordeling van het vermogen van de instelling om, op doorlopende basis, aan alle wettelijke en door de toezichthouder opgelegde, met het kapitaal verband houdende kwantitatieve vereisten en voorschriften te voldoen en andere externe financiële beperkingen op te vangen.
42. Naast bijvoorbeeld de vereisten ten aanzien van de hefboomratio, grote posities en, zodra van toepassing, ten aanzien van het minimum aan in aanmerking komende verplichtingen ('minimum requirement for own funds and eligible liabilities' – MREL) wordt van de instelling verwacht dat zij in het bijzonder rekening houdt met de Pijler 1- en Pijler 2-kapitaalvereisten, het CRD IV-bufferkader en de Pijler 2-kapitaalaanbeveling (Pillar 2 capital guidance – P2G), zoals weergegeven in Figuur 2.
43. De ECB gaat ervan uit dat de instelling vanuit het normatieve perspectief rekening houdt met alle materiële risico's die de desbetreffende prudentiële ratio's en cijfers, waaronder die van het eigen vermogen en de risicogewogen posten, gedurende de planningsperiode beïnvloeden. Dat betekent dat het

normatief perspectief, hoewel de uitkomsten ervan in prudentiële termen worden uitgedrukt, niet beperkt blijft tot de Pijler 1-risico's waarvoor prudentiële kapitaalvereisten zijn vastgelegd. Bij de beoordeling van de kapitaaltoereikendheid vanuit normatief perspectief wordt van de instelling juist verwacht dat zij rekening houdt met alle relevante risico's die vanuit het economisch perspectief zijn gekwantificeerd, en beoordeelt of en in hoeverre die risico's zich op basis van de toegepaste scenario's gedurende de planperiode kunnen voordoen.

44. Van de instelling wordt verwacht dat zij steeds beschikt over een gedegen en actueel kapitaalplan dat verenigbaar is met de strategieën, risicobereidheid en het beschikbare kapitaal van de instelling. Het kapitaalplan omvat de basis- en ongunstige scenario's en kijkt ten minste drie jaar vooruit²². Van de instelling wordt verder verwacht dat zij rekening houdt met de gevolgen van te verwachten veranderingen in de wettelijke, prudentiële en financiële verslaggevingskaders²³ en dat zij geïnformeerde en gemotiveerde beslissingen neemt over de wijze waarop deze in de kapitaalplannen worden ondervangen. Wat betreft de toekomstige P2R- en P2G-niveaus wordt van de instellingen verwacht dat zij rekening houden met alle informatie over toekomstige veranderingen in deze posities.²⁴

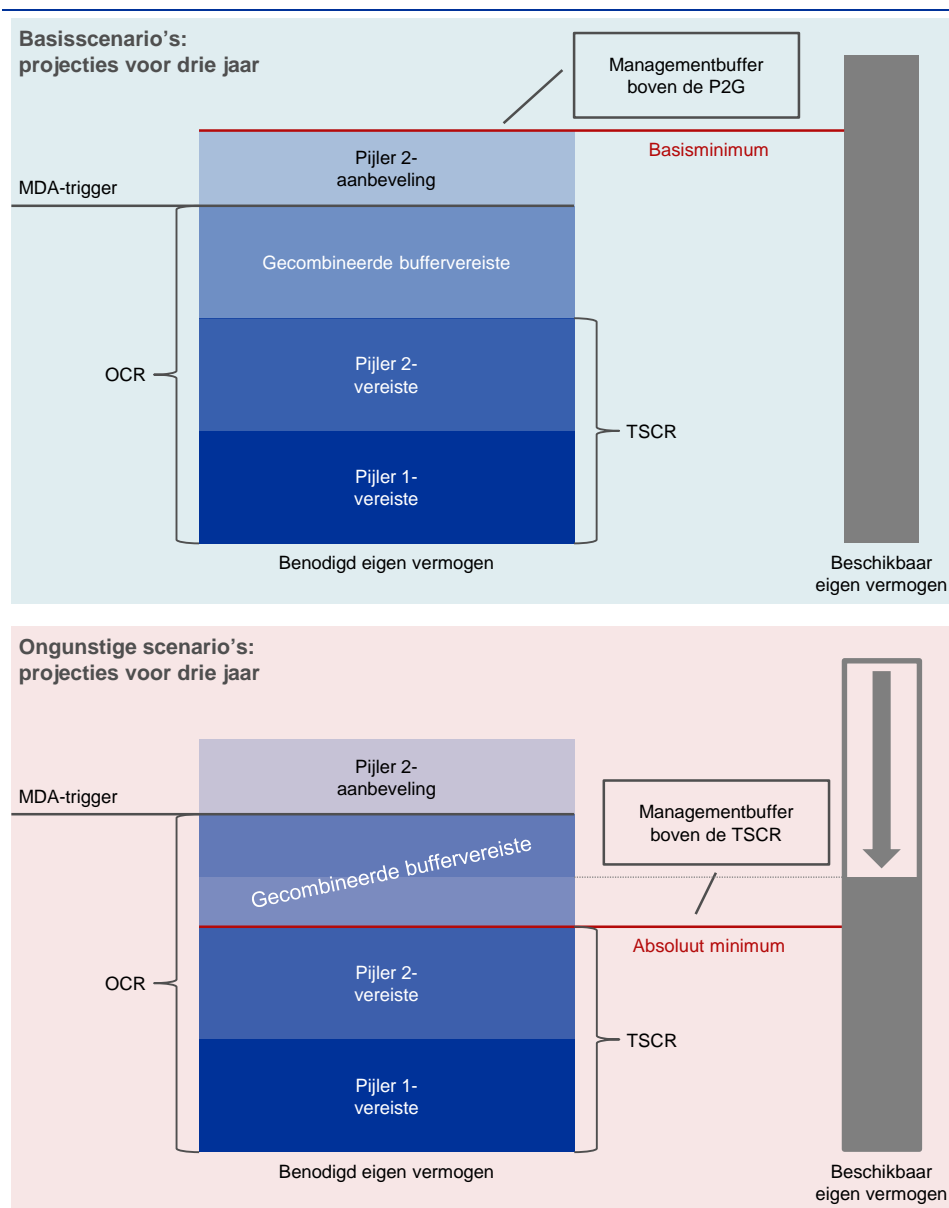
²² Het is aan de instellingen een adequate planningsperiode te bepalen: drie jaar is de minimumtermijn die een gedetailleerd kapitaalplan geacht wordt te bestrijken. Van instellingen wordt verder verwacht dat zij bij hun strategische planning naar evenredigheid rekening houden met ontwikkelingen na deze minimale planningstermijn wanneer deze materiële gevolgen hebben.

²³ Hiermee kan de instelling op verschillende manieren omgaan, afhankelijk van de waarschijnlijkheid en de mogelijke impact van bepaalde veranderingen. Zo kunnen bepaalde veranderingen uiterst onwaarschijnlijk lijken maar een dermate grote impact hebben dat van de instelling wordt verwacht dat zij voorzorgsmaatregelen neemt. Andere, meer waarschijnlijke veranderingen in de regelgeving zouden echter in het kapitaalplan zelf moeten worden ondervangen. Recente voorbeelden van nieuwe regelgeving zijn International Financial Reporting Standard 9 (IFRS 9), de Richtlijn herstel en afwikkeling van banken (Bank Recovery and Resolution Directive – BRRD), en de standaardbenadering voor tegenpartijkredietrisico ('standardised approach for counterparty credit risk' – SA-CCR).

²⁴ P2R- en P2G-niveaus worden door de ECB vastgesteld. De ECB verwacht dat instellingen deze kapitaalbehoeften bij hun kapitaalplanning behandelen als extern bepaalde cijfers. Waar specifiek anders luidende informatie ontbreekt, wordt verwacht dat de in de toekomst bij de kapitaalplanning gebruikte P2R- en P2G-niveaus ten minste even hoog zijn als de huidige niveaus.

Figuur 2

Managementbuffers en andere kapitaalrestricties vanuit het normatieve perspectief

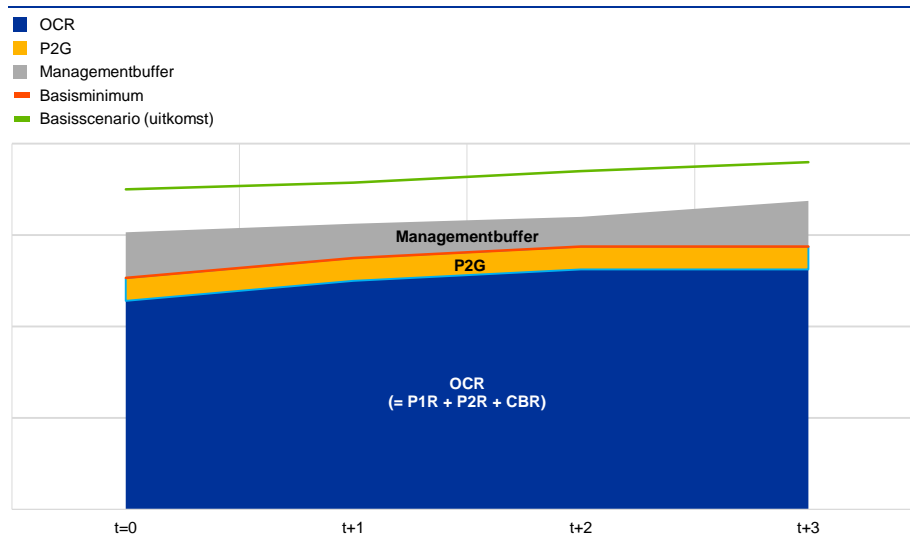

De figuren en afmetingen zijn uitsluitend bedoeld ter illustratie.

45. In situaties waarin er geen sprake is van stress, zoals bij basisprojecties in de kapitaalplannen, wordt verwacht dat de instelling naast de totale SREP-kapitaalvereiste ('total SREP capital requirement' – TSCR), rekening houdt met de gecombineerde buffervereiste ('combined buffer requirement' – CBR), d.w.z. de totale kapitaalvereiste ('overall capital requirement' – OCR), en de Pijler 2-aanbeveling (Pillar 2 guidance – P2G). Van de instelling wordt verwacht dat ze met het bovenstaande rekening houdt bij het bepalen van passende managementbuffers en voor het implementeren van kapitaalplannen die de instelling in de gelegenheid stellen om op de middellange termijn aan de OCR plus de P2G te voldoen op basis van de in het basisscenario verwachte omstandigheden (zie Figuur 3).

Figuur 3

Kapitaalratioprojectie in het basisscenario vanuit het normatieve perspectief

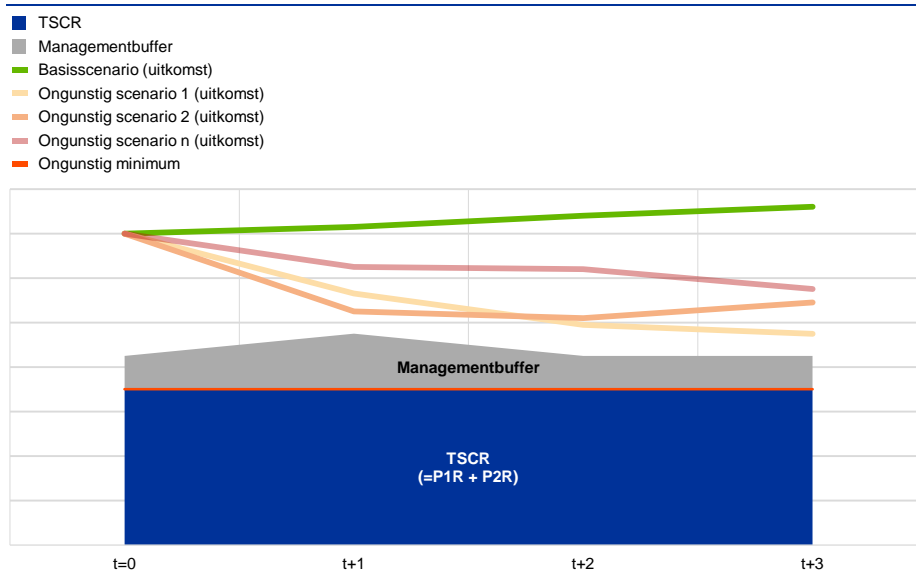
De figuren en afmetingen zijn uitsluitend bedoeld ter illustratie.

46. Verwacht wordt dat de instelling te allen tijde aan haar TSCR voldoet, ook in langere perioden waarin zich negatieve ontwikkelingen voordoen die het tier 1-kernkapitaal (CET1-kapitaal) ernstig doen afnemen. In voldoende ongunstige scenario's²⁵ zou het aanvaardbaar kunnen zijn dat de instelling niet aan haar P2G-vereisten en gecombineerde buffervereisten voldoet. Van de instelling wordt echter verwacht dat zij met bovengenoemde overwegingen rekening houdt door boven op het TSCR toereikende managementbuffers vast te stellen en in haar kapitaalplannen op te nemen. Zo zou zij, zelfs bij ongunstige omstandigheden op middellange termijn, boven haar TSCR kunnen blijven en bijvoorbeeld aan de marktverwachtingen kunnen voldoen (zie Figuur 4).
47. Indien de instelling in haar kapitaalplan beheeracties veronderstelt, wordt verwacht dat de instelling tevens de haalbaarheid en de verwachte impact van dergelijke acties bij de desbetreffende scenario's beoordeelt. Bovendien wordt van de instelling verwacht dat zij transparant is over de kwantitatieve impact van iedere actie op de geraamde cijfers. De gehanteerde aannames worden (waar relevant) geacht te zijn afgestemd op het herstelplan.

²⁵ Voor een bespreking van de intensiteit van de ongunstige scenario's, zie principe 7.

Figuur 4

Kapitaalratioprojecties in ongunstige scenario's vanuit het normatieve perspectief²⁶

De figuren en afmetingen zijn uitsluitend bedoeld ter illustratie.

Economisch intern perspectief

48. Van de instelling wordt verwacht dat zij haar kapitaaltoereikendheid vanuit het economisch perspectief beheert door ervoor te zorgen dat haar risico's in voldoende mate door intern kapitaal worden gedekt, rekening houdend met de verwachtingen bij Principe 5. Met het oog op de toereikendheid van het economisch kapitaal moet het interne kapitaal van de instelling voldoende zijn om steeds de risico's van de instelling te dekken en haar strategie te ondersteunen.
49. Vanuit dit perspectief wordt van de instelling verwacht dat haar beoordeling het gehele scala van risico's omvat die vanuit economisch perspectief van materieel belang voor haar kapitaalpositie kunnen zijn. Teneinde de economische situatie onverhuld weer te geven, wordt dit perspectief niet gebaseerd op regels voor de financiële verslaggeving of wettelijke bepalingen. Het dient daarentegen voor alle economische relevante aspecten, waaronder activa, passiva en risico's²⁷, rekening te houden met

²⁶ Hoewel de feitelijke managementbuffer afhangt van het beoordeelde scenario, wordt bij wijze van illustratie bij alle scenario's dezelfde managementbuffer getoond.

²⁷ Zie de lijst van termen voor nadere informatie over dit begrip. Nadere informatie over intern kapitaal is opgenomen onder Principe 5; inzake risico's wordt van instellingen verwacht dat zij rekening houden met alles wat op hun economische waarde, d.w.z. hun intern kapitaal, van invloed zou kunnen zijn. Zie Principe 4, 6 en 7 voor nadere informatie over de verwachtingen van de ECB ten aanzien van risico-identificatie, risicokwantificering en stresstests vanuit het economisch perspectief.

economischewaardeoverwegingen.²⁸ Dat betekent dat het ICAAP weliswaar gebaseerd is op de veronderstelde continuïteit van de instelling – en ook bedoeld is om die continuïteit te waarborgen – maar dat van de instelling wordt verwacht dat zij de toereikendheid van haar economisch kapitaal beheert op basis van economischewaardeoverwegingen. De ECB gaat ervan uit dat de instelling economische risico's en intern kapitaal adequaat beheert en deze beoordeelt in het kader van zowel haar stresstestkader als de bewaking en het beheer van haar kapitaaltoereikendheid.

50. Van de instelling wordt verwacht dat zij haar eigen processen en methoden gebruikt om de verwachte verliezen (voor zover deze bij het bepalen van het interne kapitaal niet worden meegenomen) en mogelijke onverwachte verliezen te identificeren, te kwantificeren en er voorzieningen voor te treffen, rekening houdend met het evenredigheidsbeginsel. Van de instelling wordt verwacht dat zij een ('point-in-time') risicokwantificering maakt van de bestaande situatie per de referentiedatum. Verwacht wordt dat deze wordt aangevuld met een middellangetermijnbeoordeling van de invloed van belangrijke toekomstige ontwikkelingen die niet zijn meegenomen in de beoordeling van de situatie per de referentiedatum, bv. mogelijke beheeracties of veranderingen in het risicoprofiel of de externe omgeving²⁹.
51. Van de instelling wordt verwacht dat zij bij haar strategische en operationele beheer en bij het evalueren van haar risicobereidheid en bedrijfsstrategieën gebruikmaakt van de uitkomsten en maatstaven van de toereikendheidsbeoordeling van het economisch kapitaal. De ECB gaat ervan uit dat de instelling een prudente definitie van intern kapitaal³⁰ gebruikt en risico's op prudente wijze kwantificeert, en daarnaast een toereikendheidsconcept van het economisch kapitaal presenteert dat haar in staat stelt economisch levensvatbaar te blijven en haar strategie te blijven voeren. Hiertoe behoren beheerprocessen die ervoor moeten zorgen dat de instelling tijdig signaleert wanneer actie noodzakelijk is om opkomende tekorten aan intern kapitaal het hoofd te bieden en om effectieve maatregelen (bv. een kapitaalverhoging of risicobeperking) te nemen.
52. De toereikendheid van het economisch kapitaal van de instelling vereist actieve bewaking en actief beheer. Daarom wordt van de instelling verwacht dat zij procedures en beheeracties formuleert en plannen maakt voor het aanpakken van situaties die tot een ontoereikende kapitaalpositie zouden leiden.

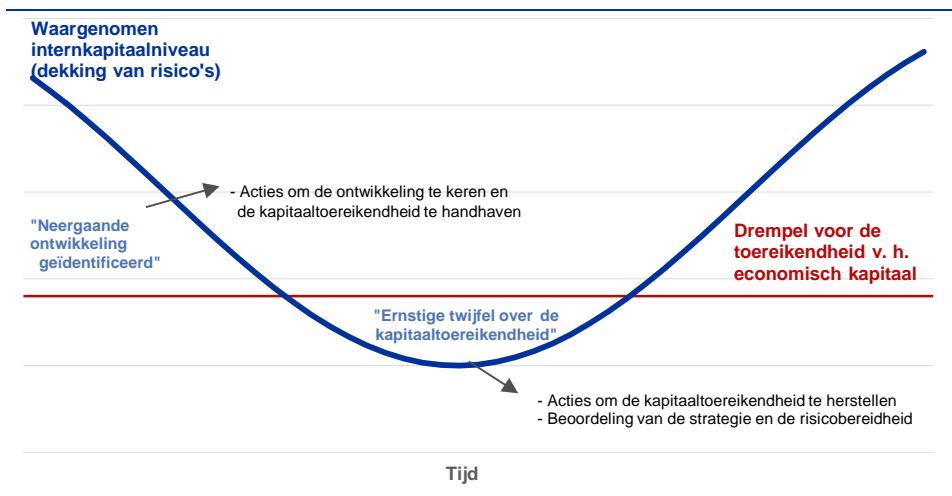
²⁸ Ten aanzien van het begrip toereikendheid van het economisch kapitaal, met inbegrip van bijvoorbeeld het concept netto contante waarde, gelden de eigen definities en criteria van de instelling. Het concept dat aan dit perspectief ten grondslag ligt, komt naar verwachting overeen met het begrip "economische waarde" als beschreven in de EBA-richtsnoeren betreffende het beheer van renterisico uit niet-handelsactiviteiten (EBA Guidelines on the management of interest rate risk arising from non-trading book activities (EBA/GL/2018/02)) (ook wel aangeduid als het renterisico in het bankboek ('interest rate risk in the banking book' – IRRBB)). Toch legt deze Gids geen specifieke methode op om de risico's of het interne kapitaal te kwantificeren.

²⁹ Managementacties behelzen onder meer kapitaalmaatregelen, aan- of verkopen van bedrijfsonderdelen en wijzigingen in het risicoprofiel. Zie ook de paragraaf "Wisselwerking tussen het economische en het normatieve perspectief".

³⁰ Bij Principe 5 worden de verwachting met betrekking tot intern kapitaal uiteengezet.

Figuur 5

Beheeroverwegingen vanuit het economisch perspectief

Het is belangrijk te vermelden dat de grafiek niet begrepen zou moeten worden als een projectie van de economische situatie op één moment. De grafiek toont hoe het economisch kapitaal in de loop van de tijd kan verslechteren door ontwikkelingen buiten de reguliere conjunctuurcyclus. Van de instelling wordt verwacht dat zij een strategie heeft om dergelijke verslechtingen het hoofd te bieden en dat zij de kapitaaltoereikendheid actief beheert. Daarnaast wordt verwacht dat de gekwantificeerde risico's en het beschikbare interne kapitaal als input worden gebruikt voor de projecties vanuit het normatieve perspectief.

53. Wanneer de instelling een belangrijke neerwaartse ontwikkeling in haar economisch kapitaal signaleert, wordt verwacht dat zij maatregelen overweegt om een toereikende kapitaalpositie in stand te houden, de ontwikkeling te keren, en haar strategie en risicobereidheid tegen het licht te houden, zoals Figuur 5 ter indicatie laat zien. Wanneer het interne kapitaal onder de toereikendheidsdrempel zakt, wordt van de instelling verwacht dat zij aldus in staat is de noodzakelijke maatregelen te treffen en toe te lichten op welke wijze de kapitaaltoereikendheid op de middellange termijn zal worden gewaarborgd.

Wisselwerking tussen het economische en het normatieve perspectief

54. Vanuit het economisch perspectief werken economische risico's en verliezen direct en volledig door in het interne kapitaal. Daarom geeft het economisch perspectief een zeer veelomvattend inzicht in de risico's.³¹ Sommige van die risico's, of risico's die daarmee samenhangen, kunnen op een later tijdstip vanuit het normatieve perspectief gedeeltelijk of geheel tot uitdrukking komen, via boekhoudkundige verliezen, verminderingen van het prudentieel eigen vermogen of prudentiële voorzieningen.
55. Vanuit het normatieve perspectief wordt van de instelling derhalve verwacht dat zij beoordeelt in hoeverre de vanuit het economisch perspectief

³¹ Zo geeft een negatieve impact van het IRRBB op de economische waarde (d.w.z. de verandering in de contante waarde van de verwachte nettokasstroom van de instelling) inzicht in de mogelijke langetermijneffecten op het geheel van de risicoposities van die instelling. Vanuit het normatieve perspectief kan dit risico tot uitdrukking komen via bijvoorbeeld een winstdaling of een transactie inzake de desbetreffende portefeuille.

geïdentificeerde en gekwantificeerde risico's in de toekomst het eigen vermogen en het totaal van de risicoposten ('total risk exposure amount' – TREA) kunnen raken. Daarom wordt verwacht dat de vanuit het economisch perspectief gemaakte inschattingen als input gebruikt worden voor de projecties van de toekomstige kapitaalpositie vanuit het normatieve perspectief.

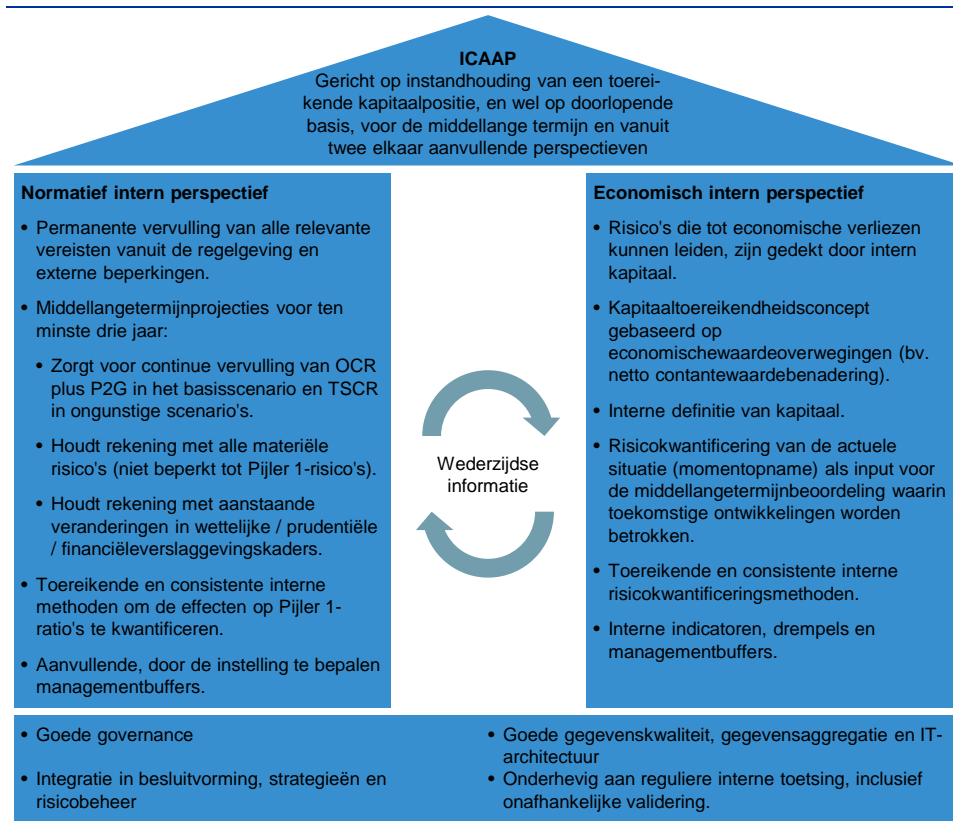
56. In het bijzonder wordt van de instelling verwacht dat zij rekening houdt met risico's en effecten die niet noodzakelijkerwijs naar voren komen als men zich uitsluitend op het kader voor de financiële verslaggeving of het kader voor vaststelling van het prudentieel eigen vermogen richt, maar die zouden kunnen optreden en het toekomstig prudentieel eigen vermogen of het toekomstige TREA kunnen raken.
57. Omgekeerd geldt dat van de instelling tevens wordt verwacht dat zij de uitkomsten van het normatieve perspectief gebruikt³² bij het kwantificeren van risico's vanuit het economisch perspectief, en bij het aanpassen of aanvullen van de gekwantificeerde risico's, indien deze de uit het gebruikte ongunstige scenario (of de gebruikte ongunstige scenario's) voortvloeiende risico's niet afdoende dekken. Aldus wordt verwacht dat het normatieve perspectief en het economisch perspectief met elkaar in wisselwerking staan.
58. Aangezien de twee perspectieven doorgaans verschillen ten aanzien van de kapitaaldefinities en -niveaus, de risicosoorten en -bedragen, en de minimale kapitaalratio's, en aangezien het ene perspectief niet altijd en niet voor elke instelling stringenter is dan het andere, vergt effectief risicobeheer dat beide perspectieven worden geïmplementeerd.³³

³² Dit is in het bijzonder van belang voor risico's die minder gemakkelijk te kwantificeren zijn. Verwacht wordt dat aanpassingen van de gekwantificeerde risico's vanuit het economisch perspectief volledig gerechtvaardigd en gedocumenteerd worden.

³³ De redenering hierachter komt overeen met hetgeen ten aanzien van de IRRBB wordt gezegd in de "EBA Guidelines on the management of interest rate risk arising from non-trading book activities" (EBA/GL/2018/02), waar wordt gesteld dat instellingen hun blootstelling aan IRRBB moeten meten in termen van mogelijke veranderingen van zowel de economische waarde (EW) als de winst. Instellingen dienen aanvullende kenmerken van beide benaderingen te gebruiken om de complexe aard van IRRBB op de korte termijn en de lange termijn in kaart te brengen.

Figuur 6

Overzicht van de ICAAP-perspectieven en hun hoofdkenmerken

Voorbeeld 3.1: Managementbuffers

Hoe zwakker de kapitaalpositie van een instelling is, hoe moeilijker en hoe duurder het wordt om het voorgenomen bedrijfsmodel te volgen. Beleggers, tegenpartijen en klanten zullen bijvoorbeeld hogere risicopremies eisen als zij van mening zijn dat lagere kapitaalniveaus het wanbetalingsrisico van de instelling vergroten. Dit werkt negatief uit op de winstgevendheid en kan zelfs de continuïteit van de instelling bedreigen, ook als haar kapitaalniveaus nog altijd hoger zijn dan de wettelijke en door de toezichthouder vastgestelde minima.

Een ander voorbeeld betreft dividend en betalingen op AT1-instrumenten. Bij een instelling die haar strategie baseert op de uitgifte van kapitaalinstrumenten op de kapitaalmarkt, kunnen lagere kapitaalniveaus leiden tot lager beleggersvertrouwen. Dit kan de toegang van de instelling tot de kapitaalmarkt belemmeren, waardoor de instelling gehinderd wordt bij het volgen van haar bedrijfsstrategie.

Van de instelling wordt verwacht dat zij met dergelijke overwegingen rekening houdt en bepaalt welke kapitaalniveaus zij nodig heeft om haar activiteiten voort te zetten. Bij de kapitaalplanning wordt van de instelling verwacht dat zij ervoor zorgt dat zij haar managementbuffers in zowel neutrale als ongunstige omstandigheden in stand

kan houden. De managementbuffers kunnen van instelling tot instelling sterk uiteenlopen en ze zijn afhankelijk van externe omstandigheden, zoals die in verschillende scenario's tot uitdrukking worden gebracht. Het zou bijvoorbeeld verschil kunnen maken of een ongunstig scenario uitgaat van stress die de gehele markt treft of juist alleen die ene instelling, omdat dit van invloed kan zijn op de verwachtingen over de kapitalisatie van de instelling bij beleggers, klanten, tegenpartijen enz. Bovendien kunnen managementbuffers zelfs binnen één scenario in de loop van de tijd verschillen, omdat de interne en externe omstandigheden er op verschillende momenten anders uitzien.

Voorbeeld 3.2:

Het economisch perspectief voedt het normatieve perspectief

Vanuit het normatieve perspectief wordt van de instelling verwacht dat zij kwantificeert hoe renterisico's in het bankboek op het resultaat uitwerken, hoewel hiermee geen rekening wordt gehouden in de Pijler 1-kapitaalvereisten. Hoewel de economische gevolgen van rentewijzigingen op bankboekposities vanuit het economisch perspectief onmiddellijk en volledig tot uitdrukking komen, kan het vanuit het normatieve perspectief meerdere jaren duren voordat de volledige invloed van de resultaat-effecten op de Pijler 1-kapitaalratio's zichtbaar wordt. Daarom wordt van de instelling verwacht dat zij vanuit het normatieve perspectief rekening houdt met mogelijke verliezen als gevolg van alle risico's die uit het economisch perspectief naar voren komen, inclusief risico's die buiten Pijler 1 vallen, met name in de ongunstige scenarioprojecties.

Een voorbeeld ter illustratie: een instelling zou vanuit het economisch perspectief kunnen concluderen dat haar economische waarde het komende jaar met €100 miljoen zou dalen als de rente met 200 basispunten zou stijgen. De ECB zou dan verwachten dat zij in haar scenario's vanuit het normatieve perspectief de gevolgen voor respectievelijk het resultaat en, uiteindelijk, voor het eigen vermogen en de Pijler 1-kapitaalratio's gedurende de planningsperiode zou beoordelen, bv. door in het eerste jaar €15 miljoen, in het tweede jaar €13 miljoen en in het derde jaar €10 miljoen op het resultaat in mindering te brengen.

Een ander voorbeeld betreft verborgen verliezen. Vanuit het economisch perspectief wordt conceptueel gezien gerekend met de economische waarde/netto contante waarde van activa. Daarentegen is het normatieve perspectief gebaseerd op boekhoudkundige en prudentiële waarden. Eventuele verborgen verliezen worden zichtbaar door de boekhoudkundige waarde van posten te vergelijken met hun economische waarde. Nadat de totale omvang van eventuele verborgen verliezen bepaald is, moet de instelling vaststellen in hoeverre deze verborgen verliezen ook in de balans/winst-en-verliesrekening tot uitdrukking kunnen gaan komen. Vervolgens wordt van de instelling verwacht dat zij hiermee vanuit het normatieve perspectief rekening houdt.

Zo wordt van een instelling met een portefeuille staatsobligaties verwacht dat zij bepaalt welk deel van de verborgen verliezen van €100 miljoen op deze portefeuille

het geprojecteerd prudentieel eigen vermogen zouden raken, rekening houdend met de respectieve onderliggende middellangetermijnsscenario's. In dit voorbeeld zou de instelling kunnen concluderen dat er in jaar 1 en jaar 2 boekhoudkundige verliezen van respectievelijk €10 en €20 miljoen optreden, als gevolg van haircuts op de nominale waarde van de onderliggende obligaties. De instelling dient met deze verliezen rekening te houden in de projecties die vanuit het normatieve perspectief worden opgesteld.

Een ander voorbeeld is het kredietmigratierisico. De instelling beoordeelt vanuit het economische perspectief in hoeverre haar economische waarde het komende jaar zou dalen als de kredietwaardigheid van haar kredietposities zou verslechteren, d.w.z. zou "migreren" naar een hogere kans op wanbetaling. Die verslechtering zou (anders dan bij het wanbetalingsrisico) in het geval van kredietposities die niet worden gewaardeerd tegen de reële waarde (bv. uit de categorie leningen en overige vorderingen) weliswaar niet via het resultaat doorwerken in het normatief perspectief, maar ze zou toch gevolgen kunnen hebben: de grotere kans op wanbetalingen vanuit het economisch perspectief leidt tot een hogere risicoweging van activa en dus tot lagere Pijler 1-ratio's in de voor de kapitaalplanning gehanteerde projecties. Deze vertaling van het economische naar het normatieve perspectief behelst doorgaans geen één-op-één toepassing van het cijfer vanuit het economisch perspectief. In plaats daarvan dient de instelling te beoordelen, met inachtneming van de door de instelling gehanteerde benadering van het Pijler 1-kredietrisico, met welk bedrag het TREA in het desbetreffende scenario is toegenomen door de CRR-bepalingen toe te passen op de wijze waarop de risicogewogen activa afhangen van de waarschijnlijkheid van wanbetaling (probabilities of default, ofwel PD's), van de LGD's en van de blootstelling bij wanbetaling ('exposure at default' – EAD).

Kortom: de vanuit het economische perspectief geïdentificeerde en gekwantificeerde risico's werken via verschillende kanalen door in de projecties vanuit het normatieve perspectief, en uiten zich in negatieve resultaat-effecten, directe vermindering van het prudentieel eigen vermogen, meer voorzieningen en een hoger TREA. In alle gevallen wordt van instellingen verwacht dat ze bij het vertalen van risico's naar gevolgen voor hun geraamde Pijler 1-ratio's een gedifferentieerde benadering volgen. Risico's vanuit het economisch perspectief werken doorgaans niet één op één door in ramingen voor Pijler 1. De mate waarin dat wel het geval is, hangt bijvoorbeeld af van het gevolgde scenario en de toepasselijke financiële verslaggevingsregels en wettelijke bepalingen.

Voorbeeld 3.3: Het normatieve perspectief voedt het economisch perspectief

Verwacht wordt dat de middellangetermijnanalyses vanuit het normatieve interne perspectief en de respectieve onderliggende scenario's als input dienen voor de toekomstgerichte analyse vanuit het economisch intern perspectief, voor zover deze veranderingen niet tot uitdrukking komen in de 'point-in-time' risicokwantificering op de respectieve referentiedatum. De ECB verwacht verder dat de geprojecteerde

beheeracties die vanuit het normatieve perspectief worden voorzien, zoals kapitaalmaatregelen, dividenduitkeringen of de overname of verkoop van bedrijfsonderdelen, worden beoordeeld, om zo hun gevolgen voor het economisch belang van de instelling te bepalen. De instelling wordt geacht dit te doen in de toekomstgerichte analyse binnen het economisch intern perspectief, zodat de beheeracties geen gevaar vormen voor de toereikendheid van haar economisch kapitaal. Hier staat tegenover dat verwachte veranderingen in rentecurves en beheeracties waartoe al is besloten en die tijdens de risicohorizon (van doorgaans ten minste één jaar) zullen plaatsvinden, doorgaans worden meegenomen in de kortetermijnbeoordeling (op basis van een momentopname) vanuit het economisch perspectief.

Van de instelling wordt verwacht dat zij in de ongunstige projecties vanuit het normatieve perspectief de specifiek voor haar geldende kwetsbaarheden simuleert. Indien uit dergelijke projecties een materiële invloed van een bepaald risico, zoals migratierisico, blijkt, dan wordt verwacht dat de instelling ervoor zorgt dat dit risico afdoende wordt gekwantificeerd in de op basis van een momentopname gemaakte berekening of in aanvullende beoordelingen (bv. een stresstest) vanuit het economisch perspectief.

Een voorbeeld: een instelling met een materiële aandelenportefeuille benadert deze risicopost door uit te gaan van een grote daling van de aandelenbeurzen vanuit het normatieve perspectief. Mocht dit ernstige effecten hebben op de kapitaaltoereikendheid vanuit het normatieve perspectief, dan vertaalt zich dat naar het economisch perspectief, want de instelling dient te analyseren welke impact een dergelijk ernstige maar plausibele gebeurtenis zou hebben op de toereikendheid van haar economisch kapitaal en of de analyse vanuit het economisch perspectief dit scenario adequaat ondervangt en de instelling in staat stelt dat risico doeltreffend te beheersen.

In de praktijk is het zo dat de risicokwantificering het marktrisico onderschat, wanneer een organisatie haar marktrisico's vanuit het economisch perspectief kwantificeert met behulp van een VaR-benadering en de data die ten grondslag liggen aan de risicokwantificering uitsluitend evenwichtige ontwikkelingen van de aandelenkoersen bevatten. De instelling kan dan ofwel de aannames voor haar risicokwantificering aanpassen, ofwel aan het marktrisico aanvullend intern kapitaal toewijzen dat niet in de risicokwantificering is opgenomen, ofwel andere maatregelen nemen die voldoende kapitaal tegenover het risico stellen. Overeenkomstig het in deze Gids gebruikte conservatismebegrip betekent dat niet per se dat van de instelling verwacht wordt dat zij de VaR-kwantificering verandert die, bijvoorbeeld, mogelijk ook voor het vaststellen van prijzen wordt gebruikt. Het is aan de instelling zelf om te bepalen hoe zij garandeert dat het risico doeltreffend wordt beheerst en op conservatieve wijze door het interne kapitaal wordt gedekt.

Principe 4: alle materiële risico's worden geïdentificeerd en in het ICAAP betrokken

- (i) De instelling is verantwoordelijk voor de implementatie van een periodiek proces voor het identificeren van alle materiële risico's waaraan ze vanuit economisch perspectief en normatief perspectief (mogelijk) blootstaat. Van de instelling wordt verwacht dat zij in alle bestanddelen van het ICAAP rekening houdt met alle als materieel aangemerkte risico's, volgens een intern vastgestelde risicotaxonomie.
- (ii) Op basis van een alomvattende aanpak, die alle relevante juridische entiteiten, business lines en risicoposities omvat, wordt van de instelling verwacht dat zij ten minste elk jaar de materiële risico's identificeert. Hierbij maakt de instelling gebruik van de eigen interne definitie van materialiteit. De ECB gaat ervan uit dat dit risico-identificatieproces resulteert in een alomvattende interne risico-inventaris.
- (iii) Indien de instelling financiële en niet-financiële deelnemingen, dochterondernemingen en overige verbonden entiteiten heeft, wordt verwacht dat de instelling de significante onderliggende risico's waaraan de instelling (mogelijk) blootstaat, identificeert en deze in haar ICAAP betreft.
- (iv) Ten aanzien van alle als materieel aangemerkte risico's wordt van de instelling verwacht dat zij kapitaal ter dekking van het risico toewijst, of dat zij documenteert waarom het niet nodig is hiervoor kapitaal aan te houden.

Risico-identificatieproces

- 59. Van de instelling wordt verwacht dat zij over een periodiek proces beschikt voor het identificeren van alle materiële risico's en dat zij deze risico's opneemt in een alomvattende risico-inventaris. Van de instelling wordt verwacht dat zij ervoor zorgt dat de risico-inventaris up-to-date blijft en dat zij hierbij gebruikmaakt van de interne materialiteitsdefinitie. De ECB gaat ervan uit dat de instelling de inventaris periodiek (ten minste elk jaar) bijwerkt wanneer de inventaris niet langer de materiële risico's weergeeft, bijvoorbeeld na de introductie van een nieuw product of de uitbreiding van bepaalde bedrijfsactiviteiten.
- 60. Verwacht wordt dat de risico-identificatie op uitgebreide basis plaatsvindt, waarbij met zowel het normatieve perspectief als het economisch perspectief rekening wordt gehouden. Naast de actuele risico's wordt van de instelling verwacht dat zij in haar toekomstgerichte kapitaaltoereikendheidsbeoordelingen rekening houdt met alle risico's, en eventuele concentraties binnen en tussen

die risico's³⁴, die kunnen voortvloeien uit de strategieën van de instelling of uit relevante veranderingen in de omgeving waarin de instelling opereert.

61. De ECB gaat ervan uit dat de instelling bij het risico-identificatieproces een "brutobenadering" volgt, d.w.z. een benadering waarbij geen rekening wordt gehouden met specifieke technieken die gericht zijn op het mitigeren van de onderliggende risico's. Van de instelling wordt vervolgens verwacht dat zij de effectiviteit van deze mitigerende maatregelen beoordeelt.³⁵
62. In overeenstemming met de EBA-richtsnoeren inzake limieten voor blootstellingen met betrekking tot schaduwbankentiteiten (EBA/GL/2015/20) wordt van de instelling verwacht dat zij als onderdeel van haar risico-identificatiebenadering haar blootstellingen met betrekking tot schaduwbankentiteiten, alle mogelijke risico's die daaruit voortvloeien, en de mogelijke impact van die risico's identificeert.
63. Het is de verantwoordelijkheid van het leidinggevend orgaan om te besluiten welke soorten risico's als materieel worden aangemerkt en welke materiële risico's door kapitaal moeten worden gedekt. Daarbij dient het te onderbouwen waarom een bepaald risico waaraan de instelling is blootgesteld, niet materieel wordt geacht.

Risico-inventarisatie

64. Bij de totstandkoming van de interne risico-inventaris is de instelling verantwoordelijk voor vaststelling van de eigen interne risicotaxonomie. De ECB gaat ervan uit dat de instelling niet eenvoudigweg volstaat met een risicotaxonomie ontleend aan de regelgeving.
65. Bij de risico-inventarisatie wordt van de instelling verwacht dat zij rekening houdt met de onderliggende materiële risico's die voortvloeien uit haar financiële en niet-financiële deelnemingen, dochterondernemingen en overige verbonden entiteiten (bv. interventie- en groepsrisico's, reputatie- en operationele risico's, risico's in verband met afgegeven 'letters of comfort', enzovoort).
66. Van de instelling wordt verwacht dat zij, op een proportionele manier, verder kijkt dan de deelnemingsrisico's en dat zij belangrijke onderliggende risico's identificeert, begrijpt en kwantificeert, en in haar interne risicotaxonomie rekening houdt met deze risico's, ongeacht of de desbetreffende entiteiten binnen de prudentiële consolidatiekring vallen. Verwacht wordt dat de diepgang van de analyse van de onderliggende risico's wordt afgestemd op de bedrijfsactiviteiten en de risicobeheerbenadering.

³⁴ Dit heeft betrekking op concentraties binnen en tussen risico's.

³⁵ De hierboven toegelichte "brutobenadering" heeft betrekking op het risico-identificatieproces. Van instellingen wordt niet verwacht dat zij bij het bepalen van de hoeveelheid benodigd kapitaal ter dekking van deze risico's deze mitigerende maatregelen negeren.

Voorbeeld 4.1: Risico-inventarisatie

De in dit voorbeeld gepresenteerde lijst van risico's en de verbanden tussen risicosoorten en risico-subcategorieën worden niet als verplicht of uitputtend beschouwd. Deze lijst kan risico's bevatten die voor sommige instellingen niet materieel zijn, hetgeen de instelling zou moeten toelichten. Bovendien zullen er doorgaans materiële risico's bestaan die niet in de lijst voorkomen. Van elke instelling wordt verwacht dat zij intern besluit of en op welke wijze de risicosoorten en risico-subcategorieën worden gecombineerd:

- kredietrisico (bv. landenrisico, migratierisico en concentratierisico);
- marktrisico (bv. creditspreadrisico, structureel valutakoersrisico en CVA-risico);
- IRRBB (bv. gap-risico, basisrisico, optierisico en gedragsaannames, bijvoorbeeld ten aanzien van het gebruik van opties tot vervroegde aflossing);
- operationeel risico (bv. verstoringen van bedrijfsactiviteiten en systeemuitval, juridisch risico en modelrisico);
- overige risico's (met inbegrip van bv. verzekeringsrisico, bedrijfsrisico, interventierisico, pensioenrisico, deelnemingsrisico, financieringskostenrisico, reputatierisico, etc.)

Het blijft de verantwoordelijkheid van de instelling alle materiële risico's in kaart te brengen, en alle concentraties tussen en binnen die risico's, ongeacht of deze in de lijst zijn opgenomen.

Voorbeeld 4.2: Risico-identificatie volgens de brutobenadering

Volgens de brutobenadering worden risico's in eerste instantie in kaart gebracht zonder rekening te houden met specifieke technieken om deze risico's te mitigeren. Een risico zou als materieel kunnen worden beschouwd indien het manifesteren, weglaten of verkeerd weergeven daarvan de kapitaaltoereikendheid, winstgevendheid, of continuïteit van de instelling vanuit een economisch perspectief significant zou veranderen of beïnvloeden, ongeacht de toegepaste verwerking voor (financiële) boekhoudkundige doeleinden.

Zo kan een instelling tot de conclusie komen dat, op basis van het looptijdenprofiel van het bankboek, de risico's als gevolg van veranderingen in de helling en vorm van de yieldcurve (gap-risico) als materieel moeten worden beschouwd.

In dit geval wordt van de instelling verwacht dat zij het gap-risico eerst identificeert, beoordeelt en als onderdeel van de risico-inventarisatie vastlegt zonder daarbij rekening te houden met eventuele risico-mitigerende beheeracties. Vervolgens is het de taak van het leidinggevend orgaan te besluiten of het IRRBB (met inbegrip van

het gap-risico) inderdaad materieel wordt geacht, en of hiervoor kapitaal aangehouden zou moeten worden.

De instelling kan besluiten het risico via een combinatie van derivaten en contractuele regelingen te mitigeren, en het risico niet met kapitaal te dekken. Hoewel het IRRBB in dit geval afgedekt is, wordt nog steeds verwacht dat de instelling het als een materieel risico beschouwt en in de risico-inventaris opneemt. Tevens wordt van de instelling verwacht dat zij de effectiviteit van deze maatregelen beoordeelt en eventuele nieuw opkomende risico's (bv. juridische, tegenpartij-, of restrisico's) identificeert.

Voorbeeld 4.3: Risico-identificatie in het geval van niet-financiële dochterondernemingen

Indien een instelling optreedt als moedermaatschappij van een niet-financiële dochteronderneming, dan is de prudentiële behandeling van die dochteronderneming gebaseerd op de risicoposten van die dochteronderneming. Van de instelling wordt verwacht dat zij verder kijkt dan de boekwaarden en de risicogewogen posten en daartoe in het ICAAP consistente en samenhangende processen voor de gehele groep vaststelt en toepast. Van de instelling wordt verwacht dat zij proportionele methoden gebruikt om vast te stellen of de activiteiten en blootstellingen van de dochteronderneming risico's vormen die de boekwaarde of het deelnemingsrisico te boven gaan.

Zo zou de instelling kunnen signaleren dat met het klantenprofiel en de beleggingen van een significante dochteronderneming rekening moet worden gehouden bij de aannames op groepsniveau betreffende concentratie en afhankelijkheid. Bovendien zou de instelling tot de vaststelling kunnen komen dat de juridische risico's van de dochteronderneming het operationeel risico van de instelling verhogen. Hierdoor kan de instelling tot de conclusie komen dat, als gevolg van reputatie- en interventierisico's en verhoogde concentraties, de onderliggende risico's van de dochteronderneming het met de boekwaarde samenhangende risico aanzienlijk overtreffen.

Voorbeeld 4.4: Risico-identificatie bij uitbesteding van activiteiten

Van een instelling die activiteiten aan een dienstverlener uitbestedt, wordt verwacht dat zij in staat is de onderliggende risico's van de uitbestedingsovereenkomst te identificeren, te beoordelen en te kwantificeren alsof de instelling de activiteiten nog steeds zelf uitvoert. Verwacht wordt dat deze identificatie, beoordeling en kwantificering plaatsvinden voordat daadwerkelijk tot uitbesteding wordt overgegaan, waarbij rekening wordt gehouden met het specifieke karakter van het feit dat de diensten buiten de instelling worden uitgevoerd. In zijn algemeenheid doet het uitbesteden van een activiteit niets af aan de verplichting van de instelling de

hiermee samenhangende risico's te beheren; er is derhalve geen sprake van een delegatie van verantwoordelijkheid aan de partij aan wie wordt uitbesteed.

Principe 5: het interne kapitaal is van hoge kwaliteit en duidelijk gedefinieerd

- (i) Verwacht wordt dat de instelling het interne kapitaal volgens het economisch perspectief definieert, beoordeelt en in stand houdt. De definitie van intern kapitaal komt overeen met het toereikendheidsconcept voor het economisch kapitaal en de interne risicokwantificeringen van de instelling.
- (ii) Verwacht wordt dat het interne kapitaal van gedegen kwaliteit is en op prudente en conservatieve wijze wordt bepaald. Van de instelling wordt verwacht dat zij, onder de veronderstelling van de continuïteit van haar activiteiten, duidelijk laat zien op welke manier haar interne kapitaal beschikbaar is om risico's te dekken om zo de continuïteit te waarborgen.

Definitie van intern kapitaal

- 67. Het interne kapitaal is bedoeld om vanuit het economisch perspectief als risicodragend kapitaal te dienen. Verwacht wordt dat deze definitie van intern kapitaal derhalve aansluit bij het concept voor de toereikendheid van het economisch kapitaal van de instelling³⁶, en dat in de definitie rekening wordt gehouden met de economischewaardeoverwegingen, bv. met betrekking tot de activa en verplichtingen van de instelling. Verwacht wordt dat de definitie de instelling, op basis van een prudente en conservatieve aanpak, in staat stelt een consistente en zinvolle beoordeling van de toereikendheid van het interne kapitaal in de loop van de tijd te produceren, zoals beschreven bij principe 3.
- 68. Van de instelling wordt verwacht dat zij onderkent dat, in verband met de verschillende waarderingsmethoden en -aannames voor activa, verplichtingen en transacties, het beschikbare interne kapitaal vanuit het economisch perspectief aanzienlijk kan afwijken van het eigen vermogen volgens het normatieve perspectief. Van de instelling wordt verwacht dat zij een prudente aanpak kiest bij het definiëren van het beschikbare interne kapitaal. Deze prudentie geldt voor alle onderliggende aannames en methoden die voor het kwantificeren van het interne kapitaal worden gebruikt.
- 69. De instelling is verantwoordelijk voor de implementatie van een passende definitie en methode ter vaststelling van het interne kapitaal. Deze Gids schrijft op zichzelf gezien geen enkele te gebruiken definitie of methode voor, noch beperkt zij deze. De instelling zou bijvoorbeeld gebruik kunnen maken van een

³⁶ Bij principe 3 wordt uiteengezet wat de verwachtingen betreffende de instandhouding van de kapitaaltoereikendheid vanuit het economisch perspectief zijn.

model dat volledig op netto contante waarden is gebaseerd, of van een model dat het prudentieel eigen vermogen als uitgangspunt neemt.

70. Indien de instelling het prudentieel eigen vermogen als uitgangspunt voor de eigen definitie van intern kapitaal neemt, dan is de verwachting dat de componenten van haar interne kapitaal voor een groot deel uit tier 1-kernkapitaal (CET1-kapitaal) bestaan. Daarnaast zijn, conceptueel gezien, bepaalde aanpassingen nodig om het kapitaalbedrag te bepalen volgens het economischewaardeconcept, dat ten grondslag ligt aan het economisch perspectief. Van de instelling wordt verwacht dat zij aanpassingen doet in verband met bijvoorbeeld verborgen verliezen en kapitaalbestanddelen die alleen verliesabsorberend zijn indien de activiteiten van de instelling niet worden voortgezet.
71. Wanneer de definitie van het interne kapitaal wordt losgekoppeld van die van het prudentieel eigen vermogen, dan wordt nog steeds verwacht dat de risicodragende capaciteit van een groot deel van het interne kapitaal in zijn algemeenheid overeenkomt met de verliesabsorberende capaciteit van het CET1-kapitaal. In het bijzonder wordt van instellingen die een op een model gebaseerde nettocontantewaardebenadering toepassen, verwacht dat zij uitsluitend methoden en aannames gebruiken die begrijpelijk, duidelijk uiteengezet en onderbouwd zijn, op basis van een prudente benadering. Met betrekking tot kapitaalbestanddelen die alleen verliesabsorberend zijn indien de activiteiten van de instelling niet worden voortgezet, wordt verwacht dat deze in dergelijke nettocontantewaardebenaderingen als verplichting worden beschouwd.
72. Van de instelling wordt verwacht dat zij transparant is over haar interne kapitaal, waardoor voor zover mogelijk een aansluiting (d.w.z. een vergelijking van verschillen en overeenkomsten) kan worden gemaakt tussen het eigen vermogen volgens het normatieve perspectief en het beschikbare interne kapitaal volgens het economische perspectief.

Voorbeeld 5.1:

De definitie van intern kapitaal met het prudentieel eigen vermogen als uitgangspunt

Een instelling die bijvoorbeeld een prudentiële definitie als basis neemt voor het bepalen van het interne kapitaal moet het prudentiële eigen vermogen aanpassen wanneer de waardering van balansposities niet overeenkomt met het economischewaardeconcept volgens het economisch perspectief. Een voorbeeld: het verborgen totaalverlies van (netto) €100 miljoen op de staatsobligatieportefeuille uit voorbeeld 3.2 resulteert naar verwachting in een vermindering van het prudentiële eigen vermogen met €100 miljoen.

Verwacht wordt dat dergelijke aanpassingen op consistente wijze in zowel de berekening van het interne kapitaal als de kwantificering van de risico's worden meegenomen. De instelling zou bijvoorbeeld het verborgen verlies in mindering

kunnen brengen op zowel het interne kapitaal als de risicopositie, of het interne kapitaal niet kunnen aanpassen en het risico als een verwacht verlies kunnen kwantificeren. Even zo, indien een entiteit besluit stille reserves mee te tellen – hetgeen eventueel alleen op een voorzichtige en conservatieve manier mag geschieden – wordt van de instelling verwacht dat zij de risicopositie verhoogt in lijn met de verwerking van de verborgen reserves in het interne kapitaal.

Het is de verantwoordelijkheid van de instelling om haar interne kapitaal passend, in lijn met het intern economisch perspectief, te definiëren. Over het algemeen wordt echter verwacht dat balansposten die, uitgaand van de continuïteit van de instelling, niet beschikbaar kunnen worden geacht voor het afdekken van verliezen (waaronder Tier 2-kapitaalinstrumenten en latente belastingvorderingen³⁷), op het prudentiële eigen vermogen in mindering worden gebracht. Daarnaast wordt verwacht dat de instelling onderkent dat het aandeel van derden in het eigen vermogen van dochterondernemingen (minderheidsbelangen) doorgaans alleen gebruikt kan worden voor dekking van risico's binnen die dochteronderneming.

Voorbeeld 5.2:

Definitie van intern kapitaal op basis van netto contante waarden

De economische waarde van de schulden van een instelling kan dalen wanneer de eigen kredietwaardigheid neerwaarts wordt aangepast. Het zou niet prudent zijn indien de instelling het beschikbare interne kapitaal dienovereenkomstig zou verhogen.

Principe 6: de risicokwantificeringsmethoden in het kader van het ICAAP zijn passend, consistent en onafhankelijk gevalideerd

- (i) De instelling is verantwoordelijk voor invoering van risicokwantificeringsmethoden die passen bij de individuele omstandigheden van de instelling vanuit zowel economisch als normatief perspectief. Daarnaast wordt van de instelling verwacht dat zij passende methoden hanteert voor het kwantificeren van de mogelijke toekomstige veranderingen in het eigen vermogen en het totaal van de risicoposten in de negatieve scenario's vanuit het normatieve perspectief. De ECB gaat ervan uit dat de instelling bij beide perspectieven uiterst conservatief te werk gaat, zodat zeldzame gebeurtenissen/tail events op passende wijze worden meegenomen.
- (ii) De belangrijkste parameters en aannames zouden voor de gehele groep moeten gelden en tussen risicosoorten consistent moeten zijn. Verwacht wordt dat alle risicokwantificeringsmethoden aan onafhankelijke validatie worden

³⁷ Latente belastingvorderingen m.u.v. die welke zijn bedoeld in artikel 39 van de CRR ("uitgestelde belastingvorderingen"), als de onderliggende posities consistent worden behandeld bij de kwantificering van zowel het intern kapitaal als het risico.

onderworpen. Van de instelling wordt verwacht dat zij een effectief kader voor de gegevenskwaliteit vaststelt en invoert.

Uitgebreide kwantificering van risico's

73. Het ICAAP is bedoeld om de risico's waaraan de instelling (mogelijk) blootstaat voldoende te kwantificeren. Van de instelling wordt verwacht dat zij risicokwantificeringsmethoden implementeert die op haar individuele omstandigheden zijn afgestemd (d.w.z. dat deze zouden moeten aansluiten bij de risicobereidheid, de marktverwachtingen, het bedrijfsmodel, het risicoprofiel, de omvang en de complexiteit van de desbetreffende instelling).
74. Risico's zouden niet buiten de beoordeling mogen worden gelaten omdat het moeilijk is deze te kwantificeren of omdat de relevante data niet beschikbaar zijn.³⁸ In dergelijke gevallen wordt van de instelling verwacht dat zij risicocijfers vaststelt die voldoende conservatief zijn, dat zij rekening houdt met alle relevante informatie en dat zij passende en consistente risicokwantificeringsmethoden kiest.³⁹
75. De belangrijkste parameters en aannames betreffen onder meer betrouwbaarheidsniveaus, correlatieaannames en aannames bij het opstellen van scenario's.

Mate van conservatisme

76. Verwacht wordt dat de risicokwantificeringsmethoden en -aannames die een instelling vanuit het economisch perspectief en het normatieve perspectief gebruikt, gedegen, voldoende stabiel, risicogevoelig en conservatief genoeg zijn om zelden optredende verliezen te kwantificeren. Van instellingen wordt verwacht dat ten aanzien van onzekerheden die voortvloeien uit de risicokwantificeringsmethodologieën een grotere mate van conservatisme wordt betracht.
77. Naar het oordeel van de ECB is in een gedegen ICAAP de algehele mate van conservatisme bij de aannames vanuit het economisch perspectief doorgaans ten minste gelijk aan het niveau dat aan de basis ligt van de risicokwantificeringsmethoden van de binnen Pijler 1 gebruikte interne

³⁸ Ten aanzien van moeilijk te kwantificeren risico's (bv. doordat gegevens of gangbare kwantificeringsmethoden ontbreken) wordt van de instelling verwacht dat zij passende methoden voor het kwantificeren van onverwachte verliezen ontwikkelt, waaronder het inroepen van het oordeel van deskundigen.

³⁹ Het meten van moeilijk te kwantificeren risico's moet zoveel mogelijk consistent en vergelijkbaar zijn met elders gehanteerde aannames voor risicometing. Van de instelling wordt verwacht dat zij ervoor zorgt dat met dergelijke risico's voldoende rekening wordt gehouden bij het risicobeheer en de risicobeheersingsprocessen, ongeacht of de risico's worden gekwantificeerd met behulp van traditionele modellen of scenarioanalyses, of dat zij op andere ramingen worden gebaseerd.

modellen.⁴⁰ In plaats van op individuele basis wordt de algehele mate van conservatisme bepaald door de combinatie van de onderliggende aannames en parameters. In de praktijk betekent dit dat een benadering die in sommige opzichten uitgaat van minder conservatieve aannames, toch voldoende conservatief kan zijn zolang de algehele mate van conservatisme hoog blijft⁴¹.

78. Van de instelling wordt verwacht dat zij haar risicokwantificeringsmethoden afstemt op de eigen risicobereidheid en dat zij zich niet automatisch richt op externe kredietwaardigheidsdoelstellingen en statistische betrouwbaarheidsniveaus. In dit verband wordt van de instelling verwacht dat zij rekening houdt met de mogelijke verliezen die zij bereid en in staat is in de loop van de tijd te absorberen. Op basis van deze analyse wordt van de instelling verwacht dat zij risicokwantificeringsmethoden, waaronder de analyse van stresssituaties, vaststelt en in stand houdt die haar voldoende vertrouwen geven dat haar strategieën en risicobereidheid rekening houden met mogelijke verliezen als gevolg van statistisch zeer ongewone gebeurtenissen ('rare tail events') of ernstige toekomstige ontwikkelingen, en dat deze verliezen het gekwantificeerde risico niet zullen overtreffen.
79. De instelling kan verschillende maten van conservatisme overwegen om tot een scala van risicokwantificeringen te komen die als alomvattende input voor strategische beslissingen, prijsbepaling en kapitaalbeheer dienen. Zo kan een instelling besluiten bij de prijsbepaling van bepaalde producten minder conservatief te werk te gaan, zolang zij beschikt over procedures voor effectief beheer en afdoende kapitaaldekking van rare tail events en ernstige toekomstige ontwikkelingen.
80. Met het oog op de vergelijking van de gekwantificeerde risico's tussen Pijler 1 en het ICAAP wordt van de instelling verwacht dat zij rekening houdt met de inhoud van het ECB-document over de implementatie van de EBA-richtsnoeren inzake voor SREP-doeleinden verzamelde ICAAP- en ILAAP-informatie ("Technical implementation of the EBA Guidelines on ICAAP and ILAAP information collected for SREP purposes"), ongeacht de gekozen Pijler 1-benadering (bv. de standaardbenadering of de interneratingbenadering (IRB) voor kredietrisico. Bij verschillen tussen de twee kwantificeringen wordt van de instelling verwacht dat zij toelicht wat de belangrijkste factoren zijn die hierbij een rol spelen.

⁴⁰ Verwacht wordt echter niet dat de Pijler 1-kapitaalvereisten beschouwd worden als een ondergrens bij de interne risicokwantificeringen van de instelling.

⁴¹ Afhankelijk van het risicoprofiel zouden de interne risicoparameters over het geheel genomen als conservatiever kunnen worden beschouwd dan volgens Pijler 1. Dit zou bijvoorbeeld zelfs kunnen gelden indien het betrouwbaarheidsniveau lager is dan 99,9%, afhankelijk van de combinatie van dit betrouwbaarheidsniveau met de toegepaste risicofactoren, aannames met betrekking tot de statistische verdeling, aanhoudingsperioden, correlatieaannames en andere parameters en aannames. Voor zover banken een reeks stressscenario's hanteren, wordt van hen verwacht dat zij samenhangende methoden gebruiken om deze te integreren en te komen tot een algehele mate van conservatisme die vergelijkbaar is met bijvoorbeeld het 99,9%-betrouwbaarheidsconcept dat bij de economischkapitaalbenadering wordt gehanteerd.

Keuze van risicokwantificeringsmethoden

81. De instelling is verantwoordelijk voor implementatie van passende methoden voor zowel het kwantificeren van risico's als het opstellen van projecties. Deze Gids bevat op zich geen verwachtingen over het al dan niet gebruiken van enige kwantificeringsmethode. Dit betekent dat van tevoren niet is bepaald of een instelling bijvoorbeeld (aangepaste) Pijler 1-methoden zou moeten gebruiken (bv. om met concentratierisico's rekening te houden), dan wel economischkapitaalmodellen, stresstestresultaten of andere methoden, zoals meervoudige scenario's, om de risico's te kwantificeren waaraan de instelling (mogelijk) blootstaat.
82. De ECB gaat ervan uit dat de gebruikte methoden bij elkaar aansluiten, maar ook bij het desbetreffende perspectief en bij de definitie van kapitaal. Verwacht wordt dat de instelling de risico's waaraan zij blootstaat op een passende en voldoende conservatieve wijze vaststelt, rekening houdend met het evenredigheidsbeginsel. Dit betekent bijvoorbeeld dat van grotere of complexere instellingen of instellingen met complexere risico's wordt verwacht dat ze gebruikmaken van meer geavanceerde risicokwantificeringsmethoden om risico's afdoende te kwantificeren.
83. Van instellingen wordt echter niet verwacht dat zij risicokwantificeringsmethoden gebruiken die zij niet volledig begrijpen en die daarom niet worden gebruikt voor het eigen interne risicobeheer en de eigen besluitvorming. Van de instelling wordt verwacht dat zij in staat is aan te tonen dat de methoden bij de situatie en het risicoprofiel van de individuele instelling passen. Indien de instelling van externe leveranciers afkomstige modellen gebruikt, wordt onder meer verwacht dat zulke modellen niet automatisch worden ingevoerd. De ECB gaat er juist van uit dat de instelling volledig inzicht in deze modellen heeft en dat de modellen passend zijn voor, en afgestemd zijn op, de activiteiten en het risicoprofiel van de instelling.

Gegevenskwaliteit

84. Van de instelling wordt verwacht dat zij over passende processen en beheersingsmechanismen beschikt om de kwaliteit van gegevens te waarborgen.⁴² Ten aanzien van het kader voor de gegevenskwaliteit wordt verwacht dat het betrouwbare risico-informatie ter ondersteuning van gedegen besluitvorming waarborgt, en dat het alle relevante risicogegevens en alle dimensies van de gegevenskwaliteit omvat.

⁴² Gegevenskwaliteit omvat bijvoorbeeld de volledigheid, juistheid, consistentie, tijdigheid, uniciteit, validiteit en traceerbaarheid van de gegevens. Zie voor meer informatie de ontwerp-Gids van de ECB inzake de Gerichte Toetsing van Interne Modellen (TRIM) van februari 2017.

Effecten van risicodiversificatie

85. Van instellingen wordt altijd een prudente aanpak verwacht wanneer ze in hun aannames rekening houden met risicodiversificatie-effecten. De instelling dient zich te realiseren dat de toezichthouders, in lijn met de SREP-richtsnoeren van de EBA,⁴³ bij de SREP principieel geen rekening zullen houden met diversificatie tussen verschillende risicosoorten. Van de instelling wordt verwacht dat zij zich hier rekenschap van geeft en voorzichtigheid betracht bij toepassing van diversificatie tussen verschillende risicosoorten in haar ICAAP.
86. Van de instelling wordt verwacht dat zij volledig transparant is over de aangenomen effecten van risicodiversificatie en, in ieder geval bij diversificatie tussen risicosoorten, zowel brutocijfers vóór diversificatie als nettocijfers rapporteert. Van de instelling wordt verwacht dat zij ervoor zorgt dat risico's voldoende door kapitaal worden gedekt, zelfs in stresssituaties wanneer diversificatie-effecten kunnen verdwijnen of zich anders dan lineair zouden kunnen ontwikkelen (en in een extreem scenario elkaar zelfs zouden kunnen versterken).⁴⁴
87. Van de instelling wordt verwacht dat zij zich in haar stresstestkader richt op diversificatie-effecten, bijvoorbeeld in verband met correlaties binnen en tussen risico's en diversificatie tussen groepsentiteiten.

Onafhankelijke validatie

88. Ten aanzien van de voor het ICAAP gebruikte risicokwantificeringsmethoden wordt periodiek een onafhankelijke, interne⁴⁵ validatie verwacht, waarbij, naar evenredigheid, de principes die ten grondslag liggen aan de respectieve normen voor interne Pijler 1-modellen, in acht worden genomen en rekening wordt gehouden met de materialiteit van de gekwantificeerde risico's en de complexiteit van de risicokwantificeringsmethode.
89. Afhankelijk van de omvang en complexiteit van de instelling kunnen er diverse organisatorische oplossingen worden gekozen om te waarborgen dat de ontwikkeling en de validatie van risicokwantificeringsmethoden onafhankelijk van elkaar verlopen. Van de instelling wordt echter verwacht dat zij de concepten die aan de basis van de verschillende verdedigingslijnen staan,

⁴³ "EBA Guidelines on the revised common procedures and methodologies for the supervisory review and evaluation process (SREP) and supervisory stress testing" (EBA/GL/2018/03) van 19 juli 2018. Voor meer informatie wordt tevens verwezen naar het EBA-advies inzake de wisselwerking van Pijler 1-, Pijler 2- en gecombineerde buffervereisten en beperkingen op uitkeringen (EBA/Op/2015/24) van 16 december 2015.

⁴⁴ De afzonderlijk geschatte risicocomponenten zouden bijvoorbeeld niet zo conservatief kunnen zijn als vaak gedacht, omdat niet-lineaire interacties versterkende effecten kunnen hebben. Zie "Findings on the interaction of market and credit risk", *BCBS Working Paper*, nr. 16, Bazels Comité voor het Bankentoezicht, mei 2009.

⁴⁵ "Intern" betekent niet dat van de instelling wordt verwacht dat zijzelf alle valideringswerkzaamheden uitvoert. Net als bij "interne audit" betekent het dat de instelling verantwoordelijk is voor dit proces.

respecteert, d.w.z. dat de ECB ervan uitgaat dat de instelling de onafhankelijke validatie niet door de interne auditfunctie laat uitvoeren.

90. De ECB gaat ervan uit dat de algehele conclusies van het validatieproces aan het senior management en het leidinggevend orgaan worden gerapporteerd en bij de periodieke evaluatie en aanpassing van de kwantificeringsmethoden worden gebruikt, en dat hiermee bij de beoordeling van de kapitaaltoereikendheid rekening wordt gehouden.

Voorbeeld 6.1: Organisatie van onafhankelijke validatie

Met het oog op onafhankelijke en evenredige validatie van de risicokwantificeringsmethoden voor het ICAAP wordt van de instelling verwacht dat zij de “draft ECB guide to Internal Models – General Topics” (ECB-ontwerpgids inzake interne modellen – Algemene onderwerpen) in aanmerking neemt.

Afhankelijk van de aard, omvang, schaal en complexiteit van de risico's kan de instelling bijvoorbeeld een van de volgende drie organisatiestructuren hanteren om de onafhankelijkheid van de validatiefunctie ten opzichte van het methodeontwikkelingsproces (d.w.z. ontwerp, ontwikkeling, implementatie en monitoring van de risicokwantificeringsmethoden) te waarborgen:

- functiescheiding tussen twee verschillende units die aan verschillende leden van het senior management rapporteren;
- functiescheiding tussen twee verschillende units die aan hetzelfde lid van het senior management rapporteren;
- functiescheiding tussen verschillende medewerkers binnen dezelfde unit.

Principe 7: periodieke stresstests zijn erop gericht in ongunstige omstandigheden de kapitaaltoereikendheid te waarborgen

- (i) De ECB verwacht van de instelling dat zij ten minste eenmaal per jaar en zo nodig vaker (afhankelijk van de individuele omstandigheden) een diepgaande, gerichte evaluatie uitvoert van haar kwetsbare punten. Deze instellingsbrede evaluatie bestrijkt alle materiële risico's die in omstandigheden van macro-economische en financiële stress voortvloeien uit hun bedrijfsmodel en operationele omgeving. Op grond van deze evaluatie stelt de instelling vervolgens een adequaat programma voor stresstests op vanuit zowel normatief als economisch perspectief.
- (ii) In het kader van dit programma wordt van de instelling verwacht dat zij ongunstige scenario's opstelt die voor het normatieve perspectief worden gebruikt en die rekening houden met andere stresstests die de instelling

uitvoert. De ECB gaat ervan uit dat toepassing van ernstige doch aannemelijke macro-economische aannames en een focus op de voornaamste kwetsbaarheden zullen resulteren in een materiële impact op het interne en prudentiële kapitaal, bijvoorbeeld op de CET1-ratio. Daarnaast wordt van de instelling verwacht dat ze naar evenredigheid omgekeerde stresstests uitvoert.

- (iii) Van de instelling wordt verwacht dat zij nieuwe bedreigingen, kwetsbaarheden en veranderingen in haar omgeving consequent monitort en identificeert, zodat ze ten minste elk kwartaal kan beoordelen of de scenario's van de stresstests nog van toepassing zijn en zo niet, ze aan de nieuwe omstandigheden kan aanpassen. De impact van de scenario's wordt regelmatig geactualiseerd (bv. elk kwartaal). Bij materiële veranderingen wordt van de instelling verwacht dat zij de mogelijke invloed daarvan op de kapitaaltoereikendheid in de loop van het jaar beoordeelt.

Het programma voor de stresstests vaststellen

- 91. De ECB gaat ervan uit dat het programma voor de stresstests zowel het normatieve als het economische perspectief bestrijkt⁴⁶. Bij het definiëren van de set interne stressscenario's en gevoeligheden wordt van de instelling verwacht dat zij gebruikmaakt van een breed palet aan informatie over historische en hypothetische stressgebeurtenissen, waaronder de stresstests van de toezichthouder. Van de instelling wordt weliswaar verwacht dat zij rekening houdt met de stresstests van de toezichthouder, maar zij is er zelf verantwoordelijk voor de scenario's en gevoeligheden te definiëren op de wijze die het best aansluit bij de situatie waarin de instelling verkeert, evenals voor het vertalen ervan naar risico-, verlies- en kapitaalcijfers.
- 92. Van instellingen wordt verwacht dat zij, hun individuele bedrijfsmodel, risicoprofiel en externe omstandigheden in aanmerking nemend, bij het opstellen van stresstestscenario's, bv. voor de projecties vanuit het normatieve perspectief, hun materiële kwetsbaarheden vaststellen. Van instellingen wordt verwacht dat zij andere uitgevoerde stresstests, bijvoorbeeld gevoeligheidsanalyses, als input in de scenario's gebruiken, in die zin dat deze de materiële kwetsbaarheden van de instelling aan het licht brengen.

⁴⁶ Er wordt niet verwacht dat de stresstestactiviteiten vanuit het economisch perspectief meerjarige scenarioprojecties omvatten, zoals toegelicht bij Principe 3. Afhankelijk van de benadering die de instelling kiest, worden de stresstests vanuit economisch perspectief bijvoorbeeld gebruikt om de gevoeligheid van de risicokwantificeringsmethoden voor modelaannames en risicofactoren te beoordelen, of de effecten van veranderingen in de externe omstandigheden op de toereikendheid van het economisch kapitaal, met name bij ongunstige ontwikkelingen.

Intensiteit van de ongunstige scenario's vanuit het normatieve perspectief

93. Voor haar basisbeoordeling wordt van de instelling verwacht dat zij uit gaat van de ontwikkelingen waar zij onder verwachte omstandigheden van uit zou gaan en daarbij haar bedrijfsstrategie betreft, inclusief geloofwaardige aannames voor opbrengsten, kosten, het zich daadwerkelijk voordoen van risico's, enzovoort.
94. Voor ongunstige scenario's vanuit het normatieve perspectief wordt van de instelling verwacht dat zij uitgaat van buitengewone maar aannemelijke stressgebeurtenissen, die dusdanig intens zijn dat zij voldoende doorwerken in de prudentiële kapitaalratio's, in het bijzonder de CET1-ratio. De mate van intensiteit is die van stressgebeurtenissen die aannemelijk zijn en die vanuit het perspectief van de instelling even ernstig zijn als stressgebeurtenissen die waargenomen zouden kunnen worden in een crisissituatie op de markten, factoren of gebieden die voor de kapitaaltoereikendheid van de instelling het meest relevant zijn in een dergelijk scenario.
95. Bij de gebruikte ongunstige scenario's is het de bedoeling voldoende rekening te houden met een ernstige economische neergang en financiële schokken, relevante en op de instelling toegesneden kwetsbaarheden, blootstellingen aan belangrijke tegenpartijen, en plausibele combinaties hiervan⁴⁷.

Samenhang tegenover gerichtheid op de belangrijkste kwetsbaarheden

96. Er wordt van de instelling verwacht dat zij zich bij het opstellen van aannemelijke ongunstige stresstests scenario's op haar belangrijkste kwetsbaarheden concentreert. Tussen de stresstests voor ICAAP en ILAAP bestaat een wisselwerking, wat wil zeggen dat bij beide rekening wordt gehouden met de onderliggende aannames, stresstestresultaten en geprojecteerde beheeracties van de ander.

Omgekeerde stresstests

97. Er wordt van de instelling verwacht dat zij naast de stresstestactiviteiten om de gevolgen van bepaalde aannames voor kapitaalratio's te beoordelen ook omgekeerde stresstests uitvoert. De ECB verwacht dat daarbij vooraf een uitkomst wordt geïdentificeerd, bijvoorbeeld dat het bedrijfsmodel niet langer

⁴⁷ Hoeveel scenario's toereikend zijn, hangt onder meer af van het eigen risicoprofiel van de instelling. Om de verschillende risicocombinaties die aannemelijk zijn tot uitdrukking te brengen, zijn doorgaans verschillende negatieve scenario's noodzakelijk.

haalbaar is⁴⁸ (bv. door een schending van het TSCR of de managementbuffers).

98. Dergelijke omgekeerde stresstests worden gebruikt om kritisch te bekijken in hoeverre de aannames voor het ICAAP-kader volledig en conservatief te noemen zijn, vanuit zowel het normatieve als het economische interne perspectief. Van instellingen wordt verwacht dat zij ten minste eenmaal per jaar omgekeerde stresstests uitvoeren. Afhankelijk van de waarschijnlijkheid van de resulterende scenario's kan het nodig zijn de scenario's meteen te adresseren door beheeracties in het ICAAP voor te bereiden of door te voeren teneinde een herstelsituatie ('recovery situation') te voorkomen, die zich zou voordoen als een of meer van de in het ICAAP getoetste stressscenario's werkelijkheid zou worden. Bovendien zouden omgekeerde stresstests in het ICAAP-kader kunnen worden gezien als een startpunt voor het ontwikkelen van herstelplansen scenario's.⁴⁹ Nadere informatie hierover is te vinden in de desbetreffende richtsnoeren van de EBA en het BCBS.

Voorbeeld 7.1: Wisselwerking tussen ICAAP- en ILAAP-stresstests

Van de instelling wordt verwacht dat zij de mogelijke gevolgen van relevante scenario's beoordeelt, daarin de gevolgen voor kapitaal en liquiditeit en eventuele terugkoppelingscycli integreert en met name rekening houdt met verliezen die voortvloeien uit het te gelde maken van activa of verhoging van de financieringskosten in tijden van stress.

Zo wordt van instellingen bijvoorbeeld verwacht dat zij de uit de ICAAP-projecties naar voren komende effecten van een verslechterende kapitaalpositie op hun liquiditeitspositie beoordelen. Zo kan afwaardering van een instelling door een extern ratingbureau directe gevolgen hebben voor haar herfinancieringsmogelijkheden. En omgekeerd kan de beoordeling van de herfinancieringsbehoefte en -voorwaarden die blijkt uit de liquiditeits- en financieringsplannen een materieel effect hebben op de financieringskosten, die op hun beurt van invloed kunnen zijn op de kapitaaltoereikendheid.

Voorbeeld 7.2: Wisselwerking tussen stresstests vanuit economisch en normatief perspectief

Het is niet noodzakelijk zo dat de stresstestscenario's met de grootste gevolgen voor de kapitaaltoereikendheid voor beide perspectieven dezelfde zijn. Zowel vanuit het

⁴⁸ Zie de "EBA Guidelines on institutions' stress testing" (EBA/GL/2018/04).

⁴⁹ Zoals beschreven in de EBA-richtsnoeren over de reikwijdte van de in herstelplannen te gebruiken scenario's (EBA/GL/2014/06) draait het in deze scenario's uitsluitend om een staat van "bijna falen", d.w.z. dat ze ertoe leiden dat het bedrijfsmodel van een instelling of groep niet langer levensvatbaar is tenzij de herstelacties met succes worden uitgevoerd.

normatieve perspectief gedefinieerde ongunstige scenario's als stresstests vanuit het economisch perspectief weerspiegelen echter ernstige, maar plausibele ontwikkelingen. En omdat plausibele ontwikkelingen zich per definitie ook echt kunnen voordoen, is het voor de instelling van belang te weten welke gevolgen ze vanuit beide perspectieven zouden hebben voor de kapitaaltoereikendheid. Dit idee van een wisselwerking betekent echter niet dat projecties vanuit het normatief perspectief automatisch vanuit het economisch perspectief herhaald worden.

3 Lijst van termen

Basisscenario

Een combinatie van verwachte ontwikkelingen in interne en externe factoren (waaronder macro-economische en financiële ontwikkelingen) die wordt gebruikt om de gevolgen van deze verwachte ontwikkelingen voor de kapitaaltoereikendheid van de instelling te toetsen over een middellange tijdshorizon. Verwacht wordt dat het basisscenario overeenkomt met de onderliggende aannames van de bedrijfsplannen en het budget van de instelling, en een tijdshorizon van ten minste drie jaar bestrijkt.

Beheeracties

Door de leiding ondernomen acties, zoals het aantrekken van kapitaal, bedoeld om de kapitaalpositie op een adequaat niveau te houden, d.w.z. binnen de kaders van de risicobereidheid)⁵⁰.

Brutobenadering bij risico-identificatie

De brutobenadering houdt in dat risico's in eerste instantie worden geïdentificeerd zonder rekening te houden met eventuele gerichte maatregelen om ze te beperken.

Concept voor toereikendheid van economisch kapitaal

Een intern concept binnen het economisch perspectief dat moet waarborgen dat de instelling over voldoende financiële middelen (intern kapitaal) beschikt om haar risico's te dekken en de continuïteit van haar bedrijfsactiviteiten op doorlopende basis in stand te houden. Bij de toereikendheid van het economisch kapitaal wordt rekening gehouden met economischewaardeoverwegingen.⁵¹

Diversificatie-effect

Een verlaging van het totaal van de gekwantificeerde risico's als gevolg van de aanname dat afzonderlijk geschatte risico's zich niet tegelijkertijd volledig zullen voordoen (het ontbreken van een volkomen correlatie).

Economisch intern perspectief

Een ICAAP-perspectief in het kader waarvan de instelling de toereikendheid van haar economisch kapitaal beheert door te waarborgen dat haar economische risico's afdoende gedekt worden door beschikbaar intern kapitaal.

Economisch risico

Een risico dat van invloed kan zijn op de economische waarde van een instelling en daarmee op de toereikendheid van haar economisch kapitaal. Van de instelling wordt verwacht dat zij economischewaardeoverwegingen betreft bij de identificatie, beoordeling en kwantificering van dit soort risico's.

⁵⁰ Zie verder ook Paragraaf 4.8.2 van de (nog niet gepubliceerde) EBA-richtsnoeren inzake stresstests door instellingen.

⁵¹ De instelling draagt zelf de verantwoordelijkheid voor de implementatie van afdoende risicokwantificeringsmethoden – er is geen sprake van een algemene verwachting dat instellingen “economischkapitaalmodellen” gebruiken om de toereikendheid van het economisch kapitaal te waarborgen.

Economischewaardeoverwegingen

Het begrip economische waarde is gebaseerd op de waarde van de activa, passiva, risico's en de instelling zelf vanuit een economisch perspectief. De economische waarde is niet gebaseerd op regels voor de financiële verslaggeving of wettelijke bepalingen. Afhankelijk van de gehanteerde standaarden voor financiële verslaggeving, kan het begrip economische waarde echter overeenkomen met het begrip reële waarde dat ten grondslag ligt aan de waardering van bepaalde activa en passiva in bepaalde verslaggevingscategorieën. Conform deze standaarden zou economische waarde/reële waarde kunnen worden gedefinieerd als de geraamde prijs waartegen in theorie een actief aan een derde kan worden verkocht of een verplichting kan worden verrekend d.m.v. een ordelijke transactie onder de relevante marktverhoudingen⁵². In de prudentiële regelgeving komt het begrip bijvoorbeeld tot uiting in de EVE-benadering (economic value of equity – economische waarde van vermogen), zoals beschreven in de EBA-richtsnoeren betreffende het beheer van renterisico uit niet-handelsactiviteiten.

Het gebruik van de term "overwegingen" geeft aan dat de ECB niet één bepaalde methode voor het bepalen van economische waarde voorschrijft. Integendeel, het is de verantwoordelijkheid van de instellingen zelf om voor de identificatie en kwantificering van hun economisch risico en hun interne kapitaal adequate methodologieën te hanteren, in lijn met economischewaardeoverwegingen.

Evenredigheid

Een beginsel uit artikel 73 van de CRD IV, waarin wordt gesteld dat het ICAAP in verhouding dient te staan tot de aard, schaal en complexiteit van de werkzaamheden van de desbetreffende instelling.

Herstelplan

Een plan dat door een instelling wordt opgesteld en bijgehouden overeenkomstig artikel 5 van de Herstel- en afwikkelingsrichtlijn voor banken (Bank Recovery and Resolution Directive – BRRD).⁵³

ICAAP

Het interne proces ter beoordeling van de kapitaaltoereikendheid als gedefinieerd in artikel 73 van de CRD IV: "De instellingen beschikken over solide, doeltreffende en alomvattende strategieën en processen aan de hand waarvan zij doorlopend kunnen nagaan of, en ervoor kunnen zorgen dat, de hoogte, samenstelling en verdeling van het interne kapitaal nog aansluiten op de aard en omvang van hun huidige en mogelijke toekomstige risico's."

ICAAP-architectuur

De diverse elementen van het ICAAP in hun onderlinge samenhang. De ICAAP-

⁵² In voorbeeld 5.2 worden de verwachtingen omtrent de reële waarde van passiva beschreven met het oog op de kredietwaardigheid van de instelling zelf.

⁵³ Richtlijn 2014/59/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 betreffende de totstandbrenging van een kader voor het herstel en de afwikkeling van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen en tot wijziging van Richtlijn 82/891/EEG van de Raad en de Richtlijnen 2001/24/EG, 2002/47/EG, 2004/25/EG, 2005/56/EG, 2007/36/EG, 2011/35/EU, 2012/30/EU en 2013/36/EU en de Verordeningen (EU) nr. 1093/2010 en (EU) nr. 648/2012, van het Europees Parlement en de Raad (PB L 173 van 12.6.2014, blz. 190).

architectuur zorgt ervoor dat de verschillende elementen van het ICAAP een samenhangend geheel vormen en dat het ICAAP een integraal bestanddeel van het totale risicobeheerkader vormt. In het kader van haar ICAAP-documentatie wordt van de instelling verwacht dat zij een beschrijving bijhoudt van de algehele structuur van het ICAAP, de integratie ervan in de instelling en de wijze waarop de uitkomsten binnen de instelling worden gebruikt.

ICAAP-uitkomsten

Alle informatie die voortvloeit uit het ICAAP en toegevoegde waarde heeft voor de besluitvorming.

Interne toetsing en validatie

Onder interne toetsing wordt een breed scala van beheersingsmaatregelen, evaluaties en rapportages verstaan die moeten garanderen dat de strategieën, processen en methoden met betrekking tot het ICAAP gedegen, doeltreffend, uitvoerig en evenredig zijn en blijven.

Validatie maakt deel uit van de interne toetsing en omvat processen en activiteiten die zijn bedoeld om te toetsen of de risicokwantificeringsmethoden en de risicogegevens van de instelling de relevante aspecten van de risico's ondervangen. Verwacht wordt dat de risicokwantificeringsmethoden naar evenredigheid aan een onafhankelijke validatie worden onderworpen, met inachtneming van de principes die ten grondslag liggen aan de respectieve standaarden voor interne Pijler 1-modellen.

Kapitaalplanning

Een uit vele aspecten bestaand intern proces vanuit het normatief perspectief dat resulteert in een kapitaalplan. Dit plan geeft een meerjarenprojectie van het benodigde en het beschikbare kapitaal van de instelling en houdt daarbij rekening met de ongunstige en basisscenario's, de strategie en de operationele plannen van de instelling. Hoewel instellingen geen plannen maken met als doel in ongunstige omstandigheden terecht te komen, is de beoordeling van ongunstige scenario's een kernelement van de kapitaalplanning, omdat die beoordeling instellingen helpt hun bedrijfsactiviteiten voort te zetten, zelfs bij langdurige stress.

Kapitaaltoereikendheid

De mate waarin risico's door het kapitaal worden gedekt. Het ICAAP is gericht op doorlopende handhaving van een toereikende kapitaalpositie vanuit zowel economisch als normatief perspectief, waardoor wordt bijgedragen aan de continuïteit van de instelling op de middellange termijn.

Kapitaaltoereikendheidsverklaring

Een officiële verklaring van het leidinggevend orgaan, die diens beoordeling van de toereikendheid van de kapitaalpositie van de instelling bevat en een toelichting op zijn belangrijkste argumenten daarvoor.

Limietensysteem

Een gedocumenteerd en hiërarchisch systeem van limieten die overeenkomstig de algehele strategie en de risicobereidheid van de instelling worden vastgesteld, opdat

risico's en verliezen op doeltreffende wijze beperkt kunnen worden, conform het concept voor kapitaaltoereikendheid. Het limietensysteem stelt duidelijke grenzen aan het aangaan van risico's op het gebied van, bijvoorbeeld, verschillende soorten risico's, bedrijfsonderdelen, producten en groepsentiteiten.

Managementbuffer

Een hoeveelheid kapitaal die wordt aangehouden boven op de door wet- en regelgeving en de toezichthouder gestelde minima en de interne kapitaaldrempels die de instelling noodzakelijk acht teneinde haar bedrijfsmodel duurzaam te volgen en flexibel in te spelen op mogelijke zakelijke kansen zonder de kapitaaltoereikendheid in gevaar te brengen.

Materieel risico

Een neerwaarts kapitaalrisico dat, volgens de interne definities van de instelling, een materiële invloed heeft op het algehele risicoprofiel van de instelling en derhalve de kapitaaltoereikendheid van de instelling kan aantasten.

Middellange tijdshorizon

Een tijdshorizon die betrekking heeft op de korte en middellange termijn. Verwacht wordt dat de kapitaalpositie voor de komende drie jaar wordt bestreken.

Normatief intern perspectief

Een meerjarig ICAAP-perspectief op het beheer van kapitaaltoereikendheid, van waaruit de instelling ervoor zorgt dat zij in staat is om aan alle met het kapitaal verband houdende wettelijke en door de toezichthouder opgelegde vereisten en verplichtingen te voldoen en om andere interne en externe kapitaalbeperkingen steeds te kunnen opvangen.

Omgekeerde stresstest

Een stresstest die begint met het vooraf vaststellen van de uitkomst (bv. de niet-levensvatbaarheid van het bedrijfsmodel) en vervolgens scenario's en omstandigheden onderzoekt die tot die uitkomst zouden kunnen leiden.

Ongunstig scenario

Een combinatie van veronderstelde ongunstige ontwikkelingen in interne en externe factoren (waaronder macro-economische en financiële ontwikkelingen) die wordt gebruikt om te toetsen in hoeverre de kapitaaltoereikendheid van de instelling bestand is tegen mogelijke, ongunstige ontwikkelingen over een middellange tijdshorizon. De horizon bestrijkt een periode van ten minste drie jaar. De veronderstelde ontwikkelingen in interne en externe factoren worden op consistente wijze gecombineerd en zijn ernstig doch aannemelijk vanuit het perspectief van de instelling, zodat de risico's en kwetsbaarheden die als de meest relevante bedreigingen voor de instelling worden gezien, erin tot uiting komen.

Risicobereidheidsverklaring

Een officiële verklaring waarin het leidinggevend orgaan de bedragen en de aard van de risico's uiteenzet die de instelling bereid is te nemen om haar strategische doelen te verwezenlijken.

Risicohorizon

De veronderstelde tijdsperiode waarvoor het risico wordt beoordeeld. Vanuit het economisch perspectief is de risicohorizon doorgaans één jaar.

Risico-identificatieproces

Een regulier proces voor het identificeren van risico's die voor de instelling (mogelijk) van materieel belang zijn.

Risico-inventaris

Een lijst van de geïdentificeerde risico's en de kenmerken daarvan. De risico-inventaris is het resultaat van het risico-identificatieproces.

Risicokwantificering

Het proces van kwantificering van geïdentificeerde risico's middels de ontwikkeling en toepassing van methoden om de risico's te becijferen en te vergelijken met het beschikbare kapitaal van de instelling.

Risicotaxonomie

Een categorisering van verschillende risicosoorten en/of -factoren die de instelling in staat stelt de risico's op consistente wijze te beoordelen, te aggregeren en te beheren door middel van een gemeenschappelijke risicotaal en -indeling.

Risicotolerantie

Het soort risico's en het risiconiveau waaraan de instelling zich niet opzettelijk blootstelt, maar die zij aanvaardt/tolereert.

Verborgene verliezen en stille reserves

Waarderingsverschillen tussen de boekwaarde en de economische waarde van balansposities.

Verwachte en onverwachte verliezen

Het verwachte verlies is het statistische gemiddelde verlies dat de instelling gedurende een bepaalde tijdsperiode verwacht. Het onverwachte verlies is het verschil tussen het totale verlies en het gemiddelde verlies, als gevolg van een negatieve statistisch ongewone gebeurtenis ('downside tail event').

.

Afkortingen

AT1	Additional Tier 1 (aanvullend tier 1)	LGD	Loss given default (verlies in geval van wanbetaling)
BCBS	Basel Committee on Banking Supervision (Bazels Comité voor Banktoezicht)	LSI	Less significant institution (minder belangrijke instelling)
BRRD	Bank Recovery and Resolution Directive (Herstel- en afwikkelingsrichtlijn voor banken)	MDA	Maximum distributable amount (maximaal uitkeerbaar bedrag)
CAS	capital adequacy statement (kapitaaltoereikendheidsverklaring)	MREL	Minimum requirement for own funds and eligible liabilities (minimumeis voor het eigen vermogen en de in aanmerking komende verplichtingen)
CBR	combined buffer requirement (gecombineerde buffervereiste)	NBA	Nationale bevoegde autoriteit
CET1	Common Equity Tier 1 (tier 1-kernkapitaal)	OCR	Overall capital requirement (TSCR+CBR) (totale kapitaalvereiste)
CRD IV	Capital Requirements Directive (Richtlijn kapitaalvereisten)	P1R	Pillar 1 capital requirement (Pijler 1-vereiste)
CVA	Credit valuation adjustment (aanpassing van de kredietwaardering)	P2G	Pillar 2 capital guidance (Pijler 2-aanbeveling)
EAD	Exposure at default (blootstelling bij wanbetaling)	P2R	Pillar 2 capital requirement (Pijler 2-vereiste)
EBA	Europese Bankautoriteit	RAF	risk appetite framework (risicobereidheidskader)
ECB	Europese Centrale Bank	SI	Significant institution (belangrijke instelling)
FSB	Financial Stability Board (Raad voor Financiële Stabiliteit)	SREP	Supervisory Review and Evaluation Process (procedure voor prudentiële toetsing en evaluatie door de toezichthouder)
ICAAP	Internal capital adequacy assessment process (intern proces ter beoordeling van de kapitaaltoereikendheid)	SSM	Single Supervisory Mechanism (Gemeenschappelijk Toezichtsmechanisme)
ILAAP	Internal liquidity adequacy assessment process (intern proces ter beoordeling van de liquiditeitstoereikendheid)	TREA	Total risk exposure amount (totaal van de risicoposten)
IRB	internal ratings based (op interne ratings gebaseerd)	TRIM	Targeted Review of Internal Models (gerichte toetsing van interne modellen)
IRRBB	Interest rate in the banking book (renterisico in het bankboek)	TSCR	Total SREP capital requirement (P1R+P2R) (totale SREP-kapitaalvereiste)

© Europese Centrale Bank, 2018

Postadres: 60640 Frankfurt am Main, Duitsland
Telefoon: +49 69 1344 0
Website: www.ecb.europa.eu

Alle rechten voorbehouden. Reproductie voor educatieve en niet-commerciële doeleinden is toegestaan mits de bron wordt vermeld.